
Pilatus

Skuespil i 4 akter af Harald Caju

Et skuespil af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Pilatus	4
Skuespil i 4 akter af Harald Cajus	4
Metadata om værket	4
Titel	6
1. Akt: I. AKT	7
2. Akt: II	43
3. Akt: III	62
4. Akt: IV	81
5. Akt: IV. Akt oprindelig slutning	101

Pilatus

Skuespil i 4 akter af Harald Cajus

Kilde Munk, Kaj. 1937. *Pilatus*, første trykte udgave, København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck. Skrevet 1917 under pseudonymet Harald Cajus.

Indledning

Skuespillet om Pilatus er Kaj Munks første betydelige arbejde. Med sin religiøse tematik har dette ungdomsdrama også en oplagt selvbiografisk dimension. På tilblivelsestidspunktet var forfatteren inde i en voldsom åndelig krise, der varede flere år. Niels Nøjgaard omtaler derfor *Pilatus* som “et personligt Munksk Dokument” (Nøjgaard 1946, s. 49).

“Vakleren”, som var skuespillets oprindelige titel, handler om et menneske med store magtbeføjelser og dets svære dilemma mellem ansvar og pligt. Pontius Pilatus, den romerske præfekt i Judea (26-36 e.Kr.), som får den skæbne-opgave at skulle forhøre og dømme jødernes konge, forsøger i Munks udlægning af de bibelske begivenheder af al magt at undgå at skulle gøre sin pligt, som den er blevet sat i scene af en jødisk præsts (Kajfas) manipulation og rænkespil. Hermed lægger Munk sig fortolkningsmæssigt op ad Lukasevangeliets, som, modsat Matthæus og Markus, lader ansvaret for Jesu korsfæstelse være delt mellem Pilatus og folkemængden, og således rækker skuespillet mere direkte ud efter sine læsere og spørger til menneskets personlige ansvar set i forhold til det at være en del af et fællesskab med magt.

Pilatus, skulle det hurtigt vise sig, blev det første af en række bibelske dramatiseringer fra Munks hånd, idet han allerede samme år skrev *Samson* (1917), som senere fulgtes af *En Idealist* (1928) om Kong Herodes og *De Udvalgte* (1933) om Kong David. Kong Saul gav også stof til nogle dramatiske forsøg (1933), men disse blev dog aldrig til et fuldendt drama. Ligesom magt- og intrigespillet samt viljen og kraftens dilemma går igen tematisk, ses også en vis formmæssig sammenhæng mellem de bibelske skuespil, idet *Pilatus* er skrevet på vers (urimede, 5-fods jamber) ligesom *Samson* og 1. akt af *De Udvalgte*, hvormed han voldsomt bryder den hverdagsautentiske replikrealisme, som kunne ses i Lollandsskuespillene, *Rasmine* og *I Høstens Dage*.

Hovedpersonen i skuespillet var ikke alene om at være splittet og vaklende – Munk kunne nemlig ikke bestemme sig for, hvordan skuespillet skulle ende. Den første afslutning blev revet ud og glemt til hans egen fortrydelse, for den nye huede ham slet ikke. Senere (efter skuespillet udkom på tryk i 1937) fandt Munk imidlertid sin første afslutning igen, og denne oprindelige afslutning medtages og indsættes her som en alternativ afslutning, så læserne får begge varianter.

Pilatus

Skuespil i 4 akter af Harald Cajus

PILATUS er mit første Skuespil, fraset et Par Forsøg, hvoraf lidet huskes og intet er bevaret. Det foreligger her, selvfølgelig uden Ændringer af nogen Art, som det blev til, kladdeløst, og næsten uden Overstregninger, frit dikteret af Hjernen i Foraaret 1917, da jeg var Elev i III G i Nykøbing Cathedralskole. Studenterexamenstorturen ret forude gav Spændingen i Sindet. Og de uregelmæssige tyske Verber maatte bukkende forlade Lokalet, naar de femfodede Jamber stormede ind.

Jeg boede 2 km uden for Nykøbing, ovre paa Lolland, i Loftsværelset af en fhv. Skole. Kl. 4 Morgen stod jeg op, vandrede paa Christian IX's Bro over Sundet i Vintermørket, købte 3 varme Kryddere, ofte det eneste, jeg fik at spise hele Dagen igennem foruden Pensionatsmiddagen Kl. 2, sneg mig ind i Skolen, hvor der var Lys og Centralvarme, og gav mig saa ved mit Skolebord i ilende Gang med Blankverset. Under falsk Navn sendtes Resultatet til Pio (Poul Branner), der midt i Repetitionsferien lod svare, (var det Kai Friis Møller?) at her forelaa et virkeligt originalt Arbejde, hvis Forfatter udmærket vilde have gjort sig gældende mellem Shakespeares Samtidige; Forlæggeren vilde tale med sin gode Bekendt Johs. Poulsen om Opførelse paa Det kgl., sandsynligvis til Paaske. Alt det tog 19-Aars-Knøsen jo som noget ganske selvfølgelig og gik saa videre med "er gebiert, er gebar, er hat geboren".

Et Par Uger efter Jul fylder jeg 40. 10 Aar er da forløbet, siden jeg for første Gang fik et Arbejde frem, En Idealist, ogsaa tilblevet under en Examensspænding, den teologiske Attestatses. (Mon ikke Cant blev til, da jeg skulde aflægge Køreprøve i Skern som Automobilist?) Det kgl. Teater gør mig den Glæde af genoptage Herodesstykket¹ nu. Maaske det da har Interesse for Venner af mig selv, af min kæmpende Kunst (ogsaa kun for dem) at erfare om Gymnasiastens Arbejde samtidig med, at de kan se Studentens. Sjældent forærer jeg Bøger af mig selv, finder det en noget anmassende Høflighed. Men nu har Bogtrykker Rasmussen i Ringkøbing sat mig i Stand til at faa mit Drengearbejde trykt. Saa lad det da gaa som en Julegave til Vennerne, med Bøn om ikke at læse det (der er jo Ting, det er værdifuldt at eje, selv om man ikke bruger dem, maaske især, naar man ikke bruger dem); i hvert Fald ikke sende mig Kvittering for det ("vi har nu med stor Glæde . . ."); bare modtage det som et Udtryk for Tak, Tak for Tro og Troskab gennem Tiderne.

Vedersø Præstegaard. Jul 1937.

Deres hengivne

KAJ MUNK.

Personer:

PONTIUS PILATUS.

¹Herodesstykket: Kaj Munks "En Idealist" (1928) om Herodes den Store (73-4 f.Kr.).

²JULIA.
 NIKODEMUS.
³AHASVERUS.
⁴KAIPHAS.
⁵ANNAS.
⁶KRISTUS.
 BARABBAS.
⁷JOHANNES DØBEREN.
⁸ROMERSKE SOLDATER OG
 JØDER AF ALLE KLASSER.

1. Akt: I. AKT

Søjlehal oplyst af brændende Fakler, aaben mod Gaden. Pontius Pilatus hvilende med Hovedet i Julias Skød.

(1) JULIA: (synger)

---

²*Pontius Pilatus*: Romersk præfekt (leder eller kommandant for forskellige enheder i den romerske hær) i Judæa og Samaria, 26-36 e.Kr. Han nævnes i evangelierne, hvor han spiller en afgørende rolle i korsfæstelsen af Jesus. Mod sin egen overbevisning, fulgte Pilatus folkemængdens ønske og blev således medansvarlig i domfældelsen og korsfæstelsen af Jesus. [DSD]

³*Nikodemus*: Ifølge Johannesevangeliet i Det Nye Testamente var Nikodemus Farisæer, medlem af jødernes råd og lærer i Israel.

⁴*Ahasverus*: Navnet henviser til legenden om "den evige jøde" eller "den vandrende jøde", Jerusalemets skomager, der ifølge sagnet blev dømt af Jesus til at vandre evigt på Jorden, fordi han nægtede Jesus hvile ved sit hus under vandringen til Golgata. Inden for nordisk kultur har "den evige jøde" fået litterær udbredelse bl.a. hos H. C. Andersen, Søren Kierkegaard og Pär Lagerkvist. [DSD]

⁵*Kaiphas*: Kajfas var jødisk ypperstepræst fra 18-36 e.Kr., som ifølge evangelierne forhørte og overgav Jesus til Pilatus. I Munks dramatik ses Kajfas og Annas to steder - dog med vidt forskellige personligheder: Her i "Pilatus" ses Kajfas som en utiltalende, kold og morderisk person, mens Annas skildres gammel, lettere senil og modstandsløs. Dette forhold vendes på hovedet i "De Herrer Dommere" (1942), hvor Kajfas plaget af sin samvittighed forsøger at trodse den nu kolde og forretningsmæssige svigerfader Annas bud om at stemme for Jesu korsfæstelse. [DSD]

⁶*Annas*: Jødisk ypperstepræst (6-15 e.Kr.) under Kejser Augustus. Ifølge NT: Joh. 18,13 og 24 samt NT: ApG 4,6 var Annas Kajfas' svigerfader. Annas og Kajfas optræder også i Munks "De Herrer Dommere (1942)" og nævnes i "En Idealist" (1928). [DSD]

⁷*Barabbas*: Røver, morder, oprører - Det Nye Testaments fire evangelier er enige om, at Barabbas var fange samtidig med Jesus fx NT: Mark 17,7 og Joh 18,40. Den svenske forfatter Pär Lagerkvist skriver i sin roman "Barabbas" (1950), om Barabbas som en skikkelse viet til ensomheden, fornægtelsen, angsten. [BOE]

⁸*Johannes Døberen*: Johannes Døberen var søn af præsten Zakarias og Elisabeth, som var i familie med Jesu mor. Han var profetisk vandreasket og døbte Jesus i floden Jordan. Johannes blev senere sat i fængsel og halshugget på ordre af Kong Herodes Antipas (21 f.Kr.-39 e.Kr.), i forbindelse med en intrige skabt af hustruen Herodias. [BOE & DSD]

Drømme,
ømme,
tyssende,
stille,
dyssende,
milde
tør sig sænke sødt i mit Sind.
Tanker
vanker,
higende
efter
stigende
Kræfter,
til mit Indres Inderste ind.
Minder
svinder,
givende
Sjælen
blivende
Dvælen
^ai det spinkle, sparsomme Spind.
Linde
Vinde,
listende
did sig,
dristende
hid sig,
kan nu køle koghede Kind.

---

^a*Dvælen*: Betegner i denne sammenhæng langsomhed eller tøven, muligvis forbundet med et vist behag. [ODS]

(2) PILATUS: (*kysser hendes Haand*) Tak, dyrebare, elskte Julia,
fordi du med din fagre, bløde Stemme
saaledes vederkvæger⁹ ømt min Sjæl,
der trættes saare under Dagens Byrder
og mangehaande skiftende Besvær.

(3) JULIA: (*stryger hans Pande*) Nej, den, der skylder Tak, min Pontius,

---

⁹*vederkvæger*: Kommer af det middelnedertyske "wedderquicken" og bruges i højtidelig, især bibelsk-religiøs, forstand, hvor det betegner det at genoplive, forfriske, styrke ens fysiske eller åndelige kræfter vha. mad, drikke, frisk luft, hvile, opmuntring, trøst osv. [ODS]

er mig alene — Tak for al din Ømhed
og for din Troskab og din Kærlighed.

(4) PILATUS: Hvo skulde andet vel end trofast elske,
naar han fik dig at elske, Julia?

(5) JULIA: Ja, priset være alle høje Guder,
der magede det saadan for os begge!
O, sig mig, husker du, min Pontius,
da du gik vankelmodig rundt og sukked
og ikke vidste, om du turde fri?

(6) PILATUS: Og tykkes du, det var saa underligt?
Du ung og smuk og tilbedt af dem alle,
jeg allerede lidt til Aars og uden
al Skønhed. Du af fin og fornem Slægt.
Og jeg en Opkomling og intet andet.

(7) JULIA: Men du var ærlig, sanddru, god og mandig.
Min Fader var en sjælden kærlig Mand,
der bare tænkte paa sin Datters Lykke
og ventede blot paa, du skulde bejle.

(8) PILATUS: Hvor skulde jeg dog vove, Julia ...

(9) JULIA: Du vover altfor lidt, min Pontius.
Jeg maatte tage en Beslutning for dig
som ofte senere. Jeg maatte sige
omtrent rent ud, at jeg var giftelysten,
men efter dig; og du bed strax paa Krogen.

(10) PILATUS: (*kysser hende*) O søde Krog! o yndefulde Madding!
Ved Jupiter,¹⁰ det var den allerbedste
Beslutning, du har fattet end for mig.

(11) JULIA: Ja, Pontius, vi er begge lykkelige.
Fortuna¹¹ skænkede med ødsel Haand
for os to gavmildt sine Naadegaver.

---

¹⁰Jupiter: Øverste gud i den romerske mytologi, vejrgud og beskytter af lande, samfund, love og retfærdighed. [BOE]

¹¹Fortuna: Gudinde for lykke i den romerske mytologi. [DSD]

Og her i denne dejlige Provins,
fjernt fra det sladdersyge, rænkefulde,
forbryderiske, selvisk-nidske Roma,
her kan vi nyde dem ...

(12) PILATUS: ... i fuldest Maal.

(13) JULIA: (*drillende*) Men kan du huske, hvor du var imod
at drage hid og rejse bort fra Rom,
og hvor vi maatte overhænge dig
med Bønner for at faa dig til at søge?

(14) PILATUS: Det var jo heller ikke godt at vide,
hvorhen vi kunde komme til at rejse.

(15) JULIA: Forsigtighed!

(16) PILATUS: Forsigtig var jeg altid.
Maaske jeg skulde ud iblandt Barbarer
med dig, du skrøbelige, sarte Liv.
Tilfældighedens blinde ...

(17) JULIA: Hvad? Tilfældet?
De høje Guder raader vel vor Skæbne
og leder vore Fjed.

(18) PILATUS: Ja, Guder! Guder!

(19) JULIA: Hvorledes? Tvivler du paa Guderne?

(20) PILATUS: Nej, nej, min Julia ...

(21) JULIA: Du tror da paa dem?

(22) PILATUS: Ja, det vil sige ... saadan nærmest da.

(23) JULIA: (*med et Smil*) Du tvivler ikke, og du tror ej heller.
Du vakler¹², som du plejer, Pontius.

---

¹²*vakler*: Skuespillets oprindeligt tiltænkte titel var "Vakleren". [NØJ]

- (24) PILATUS: Jeg tør med Ed stadfæste, at jeg tror.
Jeg sværger ved Teutonens¹³ Tyr¹⁴ og Tor,
¹⁵ved Romas Mars¹⁶ og ved den græske Ares,
¹⁷ved Venus¹⁸ og den søde Afrodite,
¹⁹ved Hera, Juno,²⁰ Pluto²¹ og Poseidon,
²²ved Jupiter, ved Zeus²³ og ved Jehova²⁴.
- (25) JULIA: Jeg fatter alt din Mening, Pontius;
der er for mange Guder, hvorfor du
dem alle i et Intet sammenfatter.
- (26) PILATUS: Det var maaske min Mening, Julia.
- (27) JULIA: Og dog — hvad er vel Verden uden Gud?
Hvad var vel Liv paa Jord, om ej i Himlen
der var en saare vis og mægtig Finger,
som tegnede ufattelige Runer
paa et fordulgt og aldrig skuet Blad?
- (28) PILATUS: Og disse Runer?
- (29) JULIA: Det var vore Skæbner,
som Menneskenes Øje ej begriber,
men som nødvendigvis maa ha' en Mening.
Thi havde de ej det, da blev jo Døden
den inderligst attraaede Befrier

---

¹³*Teutonens*: Teutonerne nævnes som en germansk stamme i tidlige historiske skrifter af grækerne og romerne. Ifølge Ptolemaios' kort levede de i Jylland og påbegyndte en større udvandring ca. 120 f.Kr. [DSD]

¹⁴*Tyr*: Gud for krig og retfærdighed i den nordiske mytologi.

¹⁵*Tor*: Kaldet tordenguden, guders og menneskers beskytter i den nordiske mytologi.

¹⁶*Mars*: Den romerske krigsgud [BOE].

¹⁷*Ares*: Den græske krigsgud eller kampens ånd. [BOE]

¹⁸*Venus*: Gudinden for kærlighed i den romerske mytologi. [BOE]

¹⁹*Afrodite*: Gudinde for kærlighed, frugtbarhed og skønhed i den græske mytologi. [DSD]

²⁰*Juno*: Den romerske moder- og himmelgudinde med særligt ansvar for kvinder, ægteskab og fødsler. [BOE]

²¹*Pluto*: Pluto eller Pluton ("den rige") er tilnavn til underverdenens gud, Hades (Aïdes - "den usete") i græsk mytologi. [BOE]

²²*Poseidon*: Gud for havet og vand i bred forstand i den græske mytologi, men forbindes også med jordskælv og heste. [BOE]

²³*Zeus*: Gudernes konge og gud for himlen og vejret i den græske mytologi. [BOE]

²⁴*Jehova*: Den gammeltestamentlige betegnelse for Gud var JHWH. For at undgå at udtale Guds navn forsynede de middelalderlige håndskrifter til GT gennemgående konsonanterne JHWH med vokalerne i "adonaj" (hebraisk for "herre" i flertal) - deraf dannes formen Jahve og Jehova. [DSD]

og ej den højt forhadte Gæst, han er.

(30) PILATUS: Og hvilken Mening vilde du da have, at Livet skulde eje?

(31) JULIA: En saa klar og ren og straalende og lys og hellig, at det til Jord-Tusmørket vante Øje slet ikke mægtede at skue den.

(32) PILATUS: (*bevæget*) Og denne Gud?

(33) JULIA: Ja, denne Gud, min Husbond, han maatte selv staa lys og straalende og ren og klar og sand foruden Lyde. Men hvad er dog saa sandt og lyst og klart paa Jord som Kærlighedens ægte Lue? Her taler ikke vi om Elskovs Søster, om Kærlighed, der attraar Nydelse, den usle Drift, der bor i Dyrets Krop, men intet har med Mandens Aand at gøre. Nej, ikke Kærligheden, der vil nyde, men ikkun²⁵ Kærligheden, der vil yde, der føler som en Salighed at være sig selv et intet, men en anden alt, som ofrer fro²⁶ sit Liv for den, den elsker, som læger Sorg og lindrer Nød og trøster, som kærligt heler sønderbrudte Hjerter, som træder ned iblandt de kuede, dem med den brudte Tro, det knuste Haab, og splitter Mulmet i de frosne Sjæle med Straaler fra sit varme Frelserblik; men ikke en Kvaksalver, Løftegiver, Mirakelmager, Folkefører eller Patron²⁷, Protektor²⁸, faderlig Profet, der havde lært at lyve fedt og lifligt;

---

²⁵*ikkun*: Ældre sammentrækning af "ikke uden", hvis grundbetydning er: med udelukkelse af alt andet, ene og alene, kun, bare, blot. [ODS]

²⁶*fro*: Jf. tysk "froh". Betyder glad, munter, fornøjet. [ODS]

²⁷*Patron*: Fransk ord af det latinske "pater" (fader), som betegner en beskytter og skytsherre. [ODS]

²⁸*Protektor*: Latinsk ord for en beskytter og velynder. [ODS]

nej en, der gennemrystedes af Sandhed,
hvis rene, ranke, herlige Person
var Sandhed helt igennem, lutter Sandhed.
O! Pontius! Var der en saadan Gud,
o! hvor var Livet himmelsk saa at leve,
hvor var det da en liflig Ting at være!
Men se i dette overvældende,
uhyre Antal er der ingen saadan;
kun gamle, vise, snedige, der tænker
paa egen Magt og Ære, Lyst og Offer.
O! Var der blot en kærlig Sandhedsgud!
Tænk! Kærlighed og Sandhed i et Hele!
De to, som hele Jorden stønner efter!
Men ak! det er der ikke, Pontius.

(34) PILATUS: (*rejser sig og omfavner hende*) Min egen, dyrebare Julia!
Hvor kan du tale lifligt til mit Hjerte!
Ja, jeg vil være god ved dette Folk;
thi det, forstaar jeg, er dit fromme Ønske.
Ved deres Tro skal jeg slet ikke rokke,
ved deres Sæd og Skikke heller ikke;
og Dødsdom vil jeg fælde blot, naar Retfærd
og Tvang paabyder det. Taalmodigt skal
jeg lytte til hver underkuets Klage,
og sker der onde Ting i Landet, vil
jeg gaa imellem det og Kejseren.
Lemfældigt vil jeg hæve mine Skatter
og gerne lytte til, hvad Folket ønsker
i sine egne, indenrigske Sager.
Sig, er du saa tilfreds, min Julia?

(35) JULIA: (*kysser ham*) Min elskelige, dyrebare Husband!
Kun endnu et: Naar nu din Tid er omme
som Statholder, skal saa vi ty tilbage
hid til Ukærlighedens, Løgnens By?

(36) PILATUS: Hvis Kejseren²⁹ udtaler som sin Vilje . . .

(37) JULIA: Hvad bryder vi os vel om Kejseren?

---

²⁹Kejseren: Tiberius Claudius Nero (42 f. Kr.-37. e.Kr), romersk kejser i perioden 14-37 e.Kr. [BOE]

- (38) PILATUS: (*forfærdet*) Du store Jupiter, hvad vi os bryder ...
- (39) JULIA: Jeg mener bare, om du selv vil did?
- (40) PILATUS: Nej, ingenlunde.
- (41) JULIA: (*bedende*) Lad os blive her!
Her kan vi rigtig nyde Freden sammen,
den søde, stille, dybe Hjertefred.
- (42) PILATUS: Min elskte Viv! Her har du atter Ret.
Vil Kejseren (thi vid: hans Bud er alt!)
tillade det, da bliver her vi sammen
og nyder i vor rene Kærlighed
den søde, stille, dybe Hjertefred.
(*ser forelsket paa hende*) : Men disse to alt nu os lifligt lokker;
længst sænkte Natten sine sorte Vinger;
jeg længes efter dine runde Arme.
Kom! lad os ile!
- (43) TJENER: (*træder ind*) Tvende³⁰ Jøder kræve
og bede strax at stedes for dit Aasyn³¹.
- (44) PILATUS: (*vil gaa med Julia*) Nej, nej, i Aften vil jeg ej forstyrres.
- (45) JULIA: (*standser ham*) Du sagde nys, at du taalmodigt vilde ...
- (46) PILATUS: (*ærgelig*) Ja, ja, saa før dem begge da herind!
(*til Julia*) : Men først vil jeg ledsage dig til Lejet!
(*Alle tre gaar ud.*) (*Kort efter kommer Tjeneren tilbage med Nikodemus og Ahasverus. Tjeneren forsvinder.*)
- (47) NIKODEMUS: Nu, hvilket Lykketræf, min Ahasverus,
at møde dig.
- (48) AHASVERUS: I Sandhed, Nikodemus,
et Lykketræf, men rigtignok for mig;

---

³⁰Tvende: Nu kun poetisk eller højtideligt. Kommer af det oldnordiske "tvennir" (to indbyrdes forskellige) og betyder "to". [ODS]

³¹Aasyn: Bruges her synonymt med "ansigt". Ordet bruges hyppigt i Bibelen i udtryk som fx "vandre for Guds åsyn". [ODS]

thi var du ikke kommen hid til Porten,
da just jeg afvist vilde vandre bort,
og havde stolt og myndigt fordret Adgang,
saa havde jeg mig maatte liste bort
med uforrettet Sag.

(49) NIKODEMUS: Og jeg kan tænke,
det er en Sag af største Vigtighed
og uopsættelig, der driver dig
herhen i denne sene Nattetime.

(50) AHASVERUS: Javist, ja, det er uopsætteligt.
(*Pause.*)

(51) NIKODEMUS: Hvorlunde lever du, min Ungdomsven,
mit Hjertes eneste Fortrolige,
hvem ikke jeg har set i disse mange
og lange Aar, hvor jeg har flakket rundt
som Købmand. Sig, du er vel stadig Fisker?

(52) AHASVERUS: Har været det. Skomager er jeg nu.

(53) NIKODEMUS: Nej, se vi det! Saa har du ændret Haandværk?

(54) AHASVERUS: Det har jeg, ja.

(55) NIKODEMUS: Saa er der sagtens nogen,
der lumsk har gaaet dig i Bedene,
hvoraf til sidst der lavet er en Sag,
saa stor, at selv Pilatus nu skal dømme.

(56) AHASVERUS: Javist skal Pontius Pilatus dømme.

(57) NIKODEMUS: Men at det har et saadant Hastværk, at
endnu i Aften Sagen skal paa Bane
her for Statholderen, det er utroligt.
Dog — kære Ungdomsfælle, jeg forstaar dig,
du kender og en Smule til Pilatus
og ved, at den, der kommer først til ham
og faar udviklet Tingen fra sit Synspunkt
og faar aflokke ham ubrydelige

og sikre Løfter, ham er Sejren vis.

(58) AHASVERUS: (*ivrig*) Hvad? Er han saa?

(59) NIKODEMUS: Det kan du stole paa.

(60) AHASVERUS: (*med Triumf i Øjet*) Fortræffeligt, haha! Saa vinder jeg. Thi jeg er sikkerlig den allerførste, der kommer hid til ham om denne Sag.

(61) NIKODEMUS: Men hvilken Sag? Du tøver? Aah! Betro dig frit til din Hjerteven fra Ungdomstiden. Da vi var unge, *dulgte*³² jeg dig intet, nej, sagde tillidsfuldt og aabent alt. Gør Gengæld nu! ... men det er sandt... jeg kan jo først betro dig her mit eget Ærind; saa kan du se, jeg stadig stoler paa dig, hvorefter du saa kan betro mig dit. Vid altsaa, Ven, af naar jeg hid er kommen, saa er det for en jødisk Ynglings Skyld, der prædiker her under Navnet Jesus af Nazareth.

(62) AHASVERUS: (*med et Sæt*) Mig tykkes ... var det Jesus?

(63) NIKODEMUS: Du kender ham.

(64) AHASVERUS: Jeg kommer i det samme Anliggende.

(65) NIKODEMUS: Men hvilket Under-Træf. Vi tvende Ungdomsvenner kommer paa den samme Plads og Tid af samme Grund. Det er Jehovas Guddomsstyrelse, der har det maget saa.

(66) AHASVERUS: Vidunderligt!

---

³²*dulgte*: I betydningen at holde noget skjult. [ODS]

- (67) NIKODEMUS: Saa ogsaa du vil tale med Pilatus om Nazaræeren³³?
- (68) AHASVERUS: Ja, derfor kom jeg.
- (69) NIKODEMUS: (*trykker hans Haand*) Vær ikke vred! Jeg burde have vidst det, at du og jeg, hvis Smag var altid ens, og havde her de samme Interesser, at ogsaa du fik hastigt aabnet Øjet, saasnart hans Skikkelse stod frem for Folket, at du med samt dit ædle, store Hjerte umuligt kunde sidde hen uvirksom, at alle sande, ædle, store Sjæle nu maatte fylkes³⁴ i Samdrægtighed, om ikke Kampen, Sejren skulde tabes. Tilgiv, det burde jeg dog have vidst!
- (70) AHASVERUS: (*med Ild i Øjet*) Nej, nej, den tabes ej, den vindes kun. Nu vil du hjælpe mig?
- (71) NIKODEMUS: Ja, Ryg mod Ryg vil fast vi stande.
- (72) AHASVERUS: Og du har jo meget at sige, ved jeg, hos Landshøvdingen. Nu, Sejr er sikker, Nederlag umulig. Aah! Tilgiv mig, at jeg lidt kold har været imod dig, Ven; men se, det pinte mig, at du blev anset, stor og rig og mægtig, mens jeg forblev i ukendt Fattigdom. Tilgiv min Brod! og staa mig bi i Striden! Vi maa staa sammen, vi maa vinde nu!
- (73) NIKODEMUS: Det maa vi, Ven; dertil os Himlen hjælpe! Hvorledes? Skulde Guds udvalgte Folk udvælge Guds udvalgte sig og myrde? Og er det tænkeligt, den sukkende

---

³³*Nazaræeren*: Græsk (nazoraïos) for indbygger i eller person stammende fra byen Nazareth i det sydlige Galilæa. [DSD]

³⁴*fylkes*: Betyder her "at samle".

raat skulde dræbe den, han sukked efter?

(74) AHASVERUS: (*studser*) Hvordan? Du mener?

(75) NIKODEMUS: (*betagen*) Skulde Dødens Gys sig sænke iskoldt over Livets Tinding?

(76) AHASVERUS: (*uforstaaende*) Jeg fatter ikke ...

(77) NIKODEMUS: Løgnens Helvedmumlen omhylle Sandheds lyse Himmelstraale? med sine Giftes ædderfulde Dunst? Den nidske Præstestand, hvem Folket hader, tilintetgøre den, som Folket elsker? Ja, skulde Folkets Had ved Folket slynge sit Dødshad over Folkets Kærlighed?

(78) AHASVERUS: (*forfærdet*) Det lader jo som ...

(79) NIKODEMUS: Elskte Ahasverus! Du lader ganske uforstaaende; og dog — forlængst maa du jo have mærket, at han er den, vi alle sukker efter, den, som Jehova har os sendt til Konge, den længselsfuldt og højt attraade, at han er Folkets Minde, Folkets Haab, dets Trøst og Lindring, Sandheden og Livet. Og ham skal Præsternes Misundelse og Angst for Tab af egen Magt nu myrde og derved kalde Herrens Straffedomme ned over os, vor Fremtid, vore Børn! Det skal ej ske; og dertil vil vi hjælpes oprigtigt ad, skal end det koste Blod.

(80) AHASVERUS: (*har imidlertid fattet sig og tager Vennens udstrakte Haand*) Nej, nej! Saa lad det bare koste Blod!

(81) NIKODEMUS: Aah! hvis du vidste, hvor jeg elsker ham! Du ved, af da jeg fra min første Rejse kom hjem, sad Rædslen grusom i min Bolig.

Jeg havde glædet mig til denne Hjemkomst!
 Jeg havde mindedes den hulde³⁵ Ømhed,
 hvormed min milde Moder havde hæget
 mig lige fra den første Stund, jeg husker.
 Og denne dybe Moderkærlighed
 den skulde lønnes, naar jeg kom tilbage,
 med sønlig Kærlighed. Jeg skulde sidde
 med Armen om min fine, sarte Moder,
 med Blikket ind i hendes varme Øje
 og pakke alle mine Skatte ud
 og sige, mens jeg kyssed hende kærligt:
 ”Se, det er dit, og det, og det, og det!”
 Da saa jeg kom tilbage med en Barm,
 der bæved i den helligste Forventning,
 mens Hjertet slog i tifold hurtig Takt,
 da saa jeg — grufulde Forfærdelse!
 en syg, en stinkende, en hæslig Skabning,
 der dinged med en Rangle, mens hun lalled:
 ”Jeg er spedalsk! Gaa væk! Jeg er spedalsk!”
 (*Da Ahasverus intet siger, gaar han videre efter en Pause:*) Og denne Gru blev ved
 — blev bare værre.
 Naar jeg kom hjem fra Rejser, kunde blot jeg
 i Afstand staa og græde — intet gøre.
 Det blev til sidst mig uudholdeligt.
 At komme hjem — det var en Gru — en Rædsel.
 Da nu jeg sorgbetyngtet, syg i Sindet
 paany mig nærmer til mit Fødehjem,
 da ser jeg komme dansende imod mig
 med Livets Glæde tindrende i Øjet
 og Livets Styrke blussende paa Kinden
 en ung, en smuk, en sund, en munter Kvinde,
 og tænk dig, Ven, den Kvinde var min Moder!
 Hvad siger du til det?

(82) AHASVERUS: Vidunderligt.

(83) NIKODEMUS: Jeg kunde næppe spørge ud for Lykke,
 Men hun var helbredt, karsk³⁶ og sund, og Jesus

³⁵*hulde*: Betyder her hengiven, venligsindet. [ODS]

³⁶*karsk*: Betyder frisk og sund. Jf. ”af karsken bælg”, af alle kræfter. [ODS]

fra Nazareth, ham nævnte hun som Lægen.
Jeg ilte til ham, bød ham store Summer,
han afslog dem; og det var første Gang,
jeg mødte en, der sagde Nej til Guldet.
Forundret satte jeg mig ned og lytted
til Livets Ord, der løde fra hans Læber,
med Sandheds Kraft og Kærlighedens Ild.

(84) AHASVERUS: Og nu ...

(85) NIKODEMUS: Nu mødes vi da her, min kære,
og begge vil vi kæmpe for hans Liv.
Men har du gennemtænkt din Slagplan hjemme?

(86) AHASVERUS: Nej, nej, det har jeg ikke.

(87) NIKODEMUS: Aah! det vidste,
det anede jeg nok; du kender ikke
Pilatus; du er altfor god og ærlig.
Jeg ser dig flammet op af Raseri
og slagen af Forfærdelse for alt, hvad
der alt er hændet Nazaræeren,
strax styrte med dit Hjerte gennemglødet
af Angst og Iver til Pilatus' Port
for saa at kaste dig paa din Knæ
ned for Landshøvdingen og trygle ham
om Naade for din dyrebare Jesus.

(88) AHASVERUS: Saa har jeg tænkt mig, ja.

(89) NIKODEMUS: Det gaar ej an.
Ved Porten alt var uden mig det strandet.
Lad du nu mig kun raade, jeg har lagt
en ganske anderledes snedig Plan;
for vi maa sikre os ved faste Løfter.
Saasnart han hører Tale om en Konge,
en Jøde, der har samlet Skarer om sig,
saa bliver han mistænksom, aner Uraad;
og derfor maa vi gaa til Værks med List.
Jeg ved vel, at hvis Jesus vidste det,

forbød han det; thi Ærlighed og Sandhed
og aaben Færd i alt, det er hans Villie;
men denne ene Gang jeg ej ham følger,
fordi jeg tror for vist, det er det bedste,
det eneste, hvorved hans Liv kan reddes.
Aah! Tænk dig, sidste Søndag, hvilken Mængde
der hylded ham! Nu vil jeg liste til mig
et Løfte om, at Folket maa bestemme
hans Skæbne. Thi saa ved jeg, han er frelst.
Men dette Løfte det skal underskrives,
besegles ved det allerhelligste.
Thi ellers kan Pilatus ...

(90) AHASVERUS: Tys! han kommer!

(91) NIKODEMUS: Kan blot jeg gi' det store Flertal Magten
i denne Sag! — Men lad nu mig kun tale!
Se, du staar stille dér og lytter til
og sekunderer mig engang imellem.

(92) AHASVERUS: Det skal gøres; thi saa vinder vi.

(93) NIKODEMUS: Aah! Gudskelov, vi kom før Præsterne!
thi den, der kommer først, ...

(94) AHASVERUS: (*hæst*) Han vinder Sejren.
(*Pilatus træder ind, de hilser.*)

(95) PILATUS: (*forbauset*) Hvad ser jeg! Er det ikke Nikodemus?

(96) NIKODEMUS: Saa som jeg gaar og staar, min høje Herre.

(97) PILATUS: (*forlegen*) Velkommen da. Jeg fatter vel dit Ærind?
Men ak! du kommer mig dog ubelejligt,
Jeg farer nemlig varsomt med dit Folk.
Jeg er saa bange for for haardt at tage.
End har jeg ej inddrevet mine Skatter;
men lid³⁷ kun paa mig trygt; saa snart jeg faar dem,
skal jeg betale dig den store Gæld;

---

³⁷lid: I betydningen "at stole på", jf. udtrykket "at sætte sin lid til nogen eller noget". [ODS]

og ingen — ingen Sinde skal jeg glemme,
at du alene turde fly mig Penge,
da alle andre Døre lukkedes.

- (98) NIKODEMUS: Det var jo paa Beregning, høje Herre;
jeg vidste, du var god som faa i Rom;
det var en god, vi trængte til herhjemme,
og derfor laante jeg dig villig Penge,
hvored jeg kunde sikre mig din Ankomst.
For Resten var Besøgets Formaal ikke
at drøfte Laanet.
- (99) PILATUS: (*oprigtig*) Dobbelt da velkommen,
naar du som Gæst besøge vil Pilatus.
Og tilmed har jeg nu dig ladet vente
saalænge paa mig, mens jeg kyssede
fortryllet, fro min unge Viv i Slummer
og ikke kunde lade mig forvise
nok om, at hun var blundet rigtigt ind.
(*Lægger sin Haand paa hans Skulder.*) Kom! lad os ind i Huset og beværtes ...
(*Faar Øje paa Ahasverus*) : Men ... er her flere? Hvo er denne Mand?
- (100) AHASVERUS: (*kaster sig paa Knæ*) Tilgiv mig, herlige og høje Hersker,
der kommer fra det ubetvungne Roma,
som knejser som al Verdens Herskerinde
og dog er Elsker af Retfærdighed!
Fat Naade, du uovervindelige,
med mig, en ynkelig og ringe Slave
af et betvunget, trællebunden Folk!
Vil du taalmodig til min Kummer lytte
og læske denne Febersjæl, der tørster
af Overgreb og Voldshaan efter Ret?
Kan du betvinge Utaalmodigheden,
saa Kongens Øre hører Trællens Mund?
- (101) NIKODEMUS: (*forundret*) Men lad dog mig! Men vent dog! Giv dog Tid!
- (102) PILATUS: (*misforstaar ham*) Vist vil jeg vente; jeg er ej Tyran.
(*Til Ahasverus*) : Kom med din Klage, Stakkel; er den aldrig
saa lang, taalmodigt skal jeg lytte til.

Men først vil jeg dig føre, Nikodemus,
herind ...

(103) NIKODEMUS: (*uroilig*) Nej, lad mig bare høre til!

(104) PILATUS: Ja, som du vil. — Begynd saa kun, du arme!

(105) AHASVERUS: Jeg er en fattig, ringeagtet Mand;
tæt ved Genezareth³⁸ kom jeg til Verden.
Jeg voxed op ved Søens lyse Bredder
og skulde mig som Fiskermand ernære,
naar jeg blev stor. Jeg havde ringe Lyst.
Hvad Glæde er der ved at gaa og fiske
og være ganske ligesom de andre?
Jeg følte klart, at det var Skæbnens Villie,
jeg skulde være Nummer eet iblandt dem.
Nu — Tiden hengled ganske kummerligt,
og jeg blev ved at være, hvad jeg var;
til sidst saa kom jeg dog i Folkemunde,
fordi jeg altid gik og grublede.
Men hvad blev Resultatet af min Grublen?
Jo se, en skønne Dag da fandt jeg paa
en ringe Ændring her ved Fiskergarnet,
og snart begreb jeg, at jeg havde gjort
en højst betydelig Opfindelse,
hvorved man kunde fange mange Gange
flere Fisk end nogen Sinde før ad Gangen.
Jeg ilte ud til Søen med mit Garn
at vise Fiskerne Opfindelsen
og se dem rørte og taknemmelige
omfavne mig og takke mig af Hjertet,
fordi jeg saa forøged deres Næring.
”Saa,” tænkte jeg; ”nu er min Storhed kommen;
nu bliver jeg i Sandhed Nummer eet,
hvortil jo Skæbnen har forlængst bestemt mig.”
Da saa jeg kom derned — hvor var de henne?
Slet ingen skued jeg paa Samlingsstedet.
Jeg saa mig trindt omkring — og se: Histhenne

³⁸Genezareth: Bibelsk navn for Tiberias Sø, hvor Jesus stillede stormen og gik på vandet, i Bibelen også kaldt Galilæa Sø. Jesu fire første disciple var fiskere ved Genezareth sø. [DSD & BOE]

stod der en kæmpemæssig Skare samlet.
Jeg ilte did — dér stod de allesammen
og lytted til en Tømrersvend, hvis Navn
jeg havde hørt ret tit de sidste Dage.
Han stod og prædikede om Dit og Dat,
og da jeg skreg, at det var ikke Tid til
at staa og gabe nu, saa truede de mig
og hyssede og te'de sig som gale.
Jeg maatte tie, indtil han var færdig;
og da han tav, og jeg fik Ørelyd
og fik fortalt dem om Opfindelsen,
saa skreg de, at de vilde se min Kunst.
Stolt kastede jeg hurtig Voddet ud
og trak det op — men der var ingen Fisk.
Naturligvis! de var jo skræmmet bort
fra Bredden af den kæmpestore Masse,
som Tømrersvenden havde faaet samlet;
jeg prøvede igen — til ingen Nytte;
da lo de — lo de over hele Stranden;
mig, deres Velgører, mig lo de ud.
Imidlertid saa havde ogsaa Simon,
en anden Fisker, som for Resten ikke
besad den allermindste Dygtighed,
men var en taabelig, enfoldig Sværmer,
han havde ogsaa prøvet flere Gange,
men alle med det samme Resultat;
og træt og modløs vilde han gaa op,
da Tømmersvenden sagde: ”Prøv igen!”
”Det nytter ikke noget,” sagde Simon;
men Tømmermanden blev ved sit, som om
han vel forstod det mindste til at fiske.
Og saa smed Simon atter Garnet ud,
men da han hev det op igen, saa var det
saa fuldt af Fisk, af det var ved at briste;
og de, som havde grint af mig, brød ud
i vilde, skingrende Hallelujaer
for Tømmersvenden, der ej havde hjulpet
det mindste til — Aah! Hvor jeg hader ham!

39

- (106) NIKODEMUS: (*der har vist stigende Rædsel og nu Undren*) Er du den Ungdomsven, jeg engang havde!
Du raser! Vanvid lyser i dit Øje.
- (107) PILATUS: Men bedste Ven dog — hans Opfindelse er bedre vel end din, det er det hele.
At han formaar at samle mange Fisk,
det er ved Jupiter da ingen Brøde⁴⁰,
og dig har han jo ej det mindste gjort.
- (108) AHASVERUS: O! du almægtige og herlige!
End er der langt til min Fortællings Ende.
Behager det end ej din Fod at træde
paa Ormen, som i Støv sig for den krymper,
saa lad sin Retfærdsbøn den trygle færdig,
før Dommen falder fra din Kongelæbe.
- (109) PILATUS: Saa tal! Taalmodigt hører jeg dit Ord.
Ved Jupiter tilsværger jeg dig Ret.
- (110) AHASVERUS: Derefter kom han ofte ned ved Søen
og stod paa Bredden der og prækede,
mens store Skarer fylkedes omkring ham,
og alle Fiskene blev jaget bort.
Og saa — saa hændte det en skønne Dag,
han fik en Baad og ro'de over Søen,
men efterfulgt af mange Tusinder,
der ikke tænkte paa Tilbageturen.
Det gjorde jeg — en sælsom⁴¹ Fryd betog mig:
”Bi⁴² lidt! Nu stunder Hævnens Time til!”
Jeg tog min lille tiaars Dreng ved Haanden,
en yndig Gut med rene, vandblaa Øjne
og rosenrødt om sine Smilehuller,
og begge skyndte vi os ned i Baaden.
Rask smed jeg Garnet ud, og aldrig før
har Lykken saadan staaet ved min Side.

³⁹ham: Den fortælling om Peters fiskedragt, som der hentydes til her, står i Luk. 5,1-11 og i Joh. 21,1-11.

⁴⁰Brøde: Betegner en handling, hvorved man forser sig alvorligt, en overtrædelse eller skyld. [ODS]

⁴¹sælsom: Ejendommelig, bizar.

⁴²Bi: Ældre ord eller dialektalt for ”at vente”. [ODS]

Til sidst var Baaden lige ved at synke,
saaledes fyldtes den med store Fisk.
Da roede vi efter Folkemassen,
der havde lejret sig opad en Skraaning,
hvorfra de lyttede til Tømmersvenden;
og ingen lagde Mærke til, vi kom.
Jeg gemte godt min dyrebare Ladning
og ventede paa Hævnens søde Time,
Gengældelsens, Retfærdighedens Stund,
da alle de, der havde let mig ud,
og raabt Halleluja for Tømmersvenden,
beskue skulde, hvor hans Magt var brudt,
mens jeg alene ham fordunklende
dem kunde fri fra Hungersdødens Rædsler,
at det var mig, der maatte hjælpe, naar
det gjaldt det dyreste af alting: Livet,
at altsaa ingenlunde han, men jeg var
det uomtvistelige Nummer eet,
hvortil bestandig Skæbnen har bestemt mig.
Mens nu jeg stod og tænkte glad paa dette,
saa kom min lille Dreng og sagde til mig:
”Jeg er saa sulten, Far!” — ”Det er der andre,
der ogsaa snart vil blive,” tænkte jeg,
imens jeg gav ham 5 smaa Fisk og 3
smaa Brød, jeg havde medbragt hjemmefra.
Mens Drengen satte sig og gnaved paa
det ene Brød, saa pludrede han muntert:
”Aah! Hvor jeg holder af den unge Jesus.”
— Saaledes lyder Tømmersvendens Navn —
”Hans Ord de er saa kærlige, hans Øjne
saa milde,” siger han og springer bort.
”Jaja, giv Tid!” jeg mumler ved mig selv.
”Snart vil en Hylen efter Mad vi høre,
ja, efter Mad og ikke efter Ord!
Naar saa han staar og blot kan anbefale
til Død og Djævel sin Discipelskare,
saa vil de stene ham, om jeg dem kender.
Naar saa de ligger gispende og jamrer,
saa træder jeg først frem og stiller mig
op for hans skrækslagne, halvt brystne Øje
og raaber: ”Folkens, vil I have Mad?”

Ja, før han helt er død, skal han dog skue,
hvorledes han er glemt, og alle hylder
alene mig." Da netop hører jeg
et heftigt Skrig, der stiger og forstærkes
og ender med at lyde tusindstemmigt:
"Vi sulter. Giv os Mad, hvis du er sand!"
Rask, triumferende jeg vender mig
at se, hvor bleg og skælvende han staar
afmægtig, fanget i sin egen Snare:
"Nu kommer Tiden! Nu er Turen min!"
Da ser jeg — allerførst min egen Dreng,
der ved hans Side staar med tomme Hænder,
dernæst ham selv, der rolig løfter Haanden
med mine — mine Fødevarer i den.
Det ærgrer mig; dog slaar jeg mig til Taals:
"Den Smule, pyt! den rækker ikke langt.
Gad se, om selv han tør fortære den."
Jeg ser hans Læber mumle nogle Ord.
Jeg ser ham dele ud — til højre — venstre;
og ingen Sinde slap hans Forraad op.
Da skreg jeg i afmægtigt Raseri;
og da min Dreng kom muntert løbende,
jeg slog ham, saa han styrtede til Jorden.
De spiste alle; ikkun jeg, der hidtil
ej havde spist af Spænding, rørte intet,
fik ej det mindste af min egen Mad.
Og da tilsidst der blev en Smule Ro,
og deres glade Pludren sank en Smule,
da brølte jeg af fulde Lungers Kraft:
"Den megen Mad, hvoraf I nu er mætte,
var min, mig kan I takke for, I fik den."
Da lo de alle; da tilsidst de standsed,
da svor jeg ved Jehova, det var mig,
at Jesus blot bedrog dem; men de tyssed,
saa ej man kunde høre Ørelyd,
og de, som havde grint af mig, brød ud
i vilde, skingrende Hallelujaer
for Tømmersvenden, der ej havde hjulpet
det mindste til — Aah! Hvor jeg hader ham!

43

- (111) NIKODEMUS: Landshøvding! Lyt ej længer til hans Røst!
Afsindigheden hvæser fra hans Tunge.
- (112) PILATUS: Jeg fatter klart, du er ulykkelig,
thi dine Planer har han stadig krydset;
men at han frier Tusinder fra Døden,
at det er Brøde, som fortjener Straf,
forstaar jeg ikke.
- (113) AHASVERUS: Enden nærmer sig.
Men vil du længer lytte til din Træl?
- (114) NIKODEMUS: Nej, hør ej længer paa slig giftig Vanvid!
- (115) PILATUS: Vist vil jeg høre; end er ej der Mening
i, hvad han tiggend' om: Retfærdighed.
Maaske der dog er en Forbrydelse
til Slut. Det vil jeg vide. Derfor: Tal!
- (116) AHASVERUS: Da nu den højt forhadte Tømmersvend,
saa havde krydset alle mine Planer,
da — hvor jeg gik blandt dem, jeg skulde ledet —
jeg saa kun Hovedrysten, læste Spot,
da opgav jeg mit gamle Fiskerhaandværk,
forlod den Egn, hvor alle mig miskendte,
og flyttede hid til Jerusalem,
hvor jeg nedsatte mig som Skomager;
og fingernem, som altid jeg har været,
fik snart jeg mig en vid og udstrakt Praxis
og lagde Penge op i Massevis.
Alt tegned godt. Min Dreng var sund og rask;
han var mit Hjertes Stolthed, Haab og Glæde;
han var min eneste; han skulde arve
min hele Formue; han skulde føre
mit Navn, mit Livsværk i det næste Slægtled.
Hvad er saa smukt som Solen, naar den kysser
med himmelsk Ømhed og med Skaberkraft

---

⁴³ham: Det her omtalte bespisningsunder er fortalt flere steder i Det nye Testamente: Joh. 6,1-14; Matt. 14,13-21; Mark. 6,30-44; Luk. 9,10-17.

i sine gyldne, elskovsvarme Straaler
 den Jord, der slumrer blidt i Middagsheden
 og føler Salighed ved Solens Kys,
 om end den kun fornemmer dem i Drømme?
 Og skønnere er dog den Kærlighed,
 der aander mellem Faderen og Sønnen.
 Hvad er saa rent, uskyldigt som en Urt,
 der bæver svagt i Nattens fine Brise,
 mens Duggen græder paa de sarte Blade,
 og Sølvmaanens uskyldshvide Straaler
 nedglider dirrende igennem Rummet
 og tindrer med en trylleagtig Taushed
 i Taarens Sitren paa det lette Løv,
 saa Himlens Smil og Jordens Taare smelter
 tilsammen i et drømt, uhørligt Suk?
 Og renere er dog den Kærlighed,
 der smiler mellem Faderen og Sønnen.
 Hvad er vel stærkere end Stormen, som
 forstaar at Havets gyselige Dybder
 at bygge kæmpehøje Fjælde op,
 der knejsende med skumbeklædte Tinder
 og higende mod Himlens høje Favne
 strax styrter sammen med et Tordenbrag
 og slynger med en ubegrænset Vælde
 igen sig til ukendte Dybder ned
 og svinder fraadende — alt i et Nu?
 Hvad er saa vældigt vel som Romas Vælde,
 der sprænger alle Baand og alle Skranker
 og overvinder Hindring, knuser Modstand,
 til Verden ligger kuet for dets Fødder?
 Men stærkere er dog den Kærlighed,
 der bruser mellem Faderen og Sønnen.
 Saa skønt, saa rent, saa vældigt har jeg elsket
 min Søn. Nu er han myrdet.

(117) NIKODEMUS: (*med et Ryk*) Myrdet?

(118) PILATUS: (*springer op*) Myrdet?

(119) AHASVERUS: Han var i Søndags løbet ud paa Gaden,
 der var et rent utroligt Folkemylder;

for Tømmersvenden han kom rejsende.
Og Drengen sprang saa let og fro derud:
han skulde gense denne "elskte Herre".
Men da han kom tilbage, var han mere
besindig, rolig anlagt. Tvende bar ham.
Der laa han bleg og blodig, stiv og stille.
De sagde mig, at han var trampet ned
i Folkemylderet, da Jesus ankom.
Javist — de sagde — men min Dreng var død.
Og hvem er Skyld i Døden: Tømmermanden.

(120) NIKODEMUS: (*bevæget*) Ulykkelige Ven!

(121) PILATUS: Du arme Mand!
Hvad kan jeg gøre for dig?

(122) AHASVERUS: (*med funklende Blik*) Et af tvende;
men begge rummer Døden.

(123) PILATUS: Sig det frit.

(124) AHASVERUS: Der er et Luebaal i denne Barm;
og det fortærer mig mit hele Legem.
Vil du min Fred, saa lad mig hugge ned;
ja, kald Drabanterne⁴⁴, kald dem og dræb mig!

(125) PILATUS: (*dybt grebet*) Aah! Er der intet, der din Nød kan lindre?
Sig til! Ved Jupiter, da skal det ske!

(126) AHASVERUS: Vil ej du dræbe mig, da maa den anden,
det onde Ophav til min hele Kummer,
— een af os to — maa dø. Retfærdighed!

(127) PILATUS: Men bedste Ven, han har jo ej forbrudt sig.
Fortvivlelsen omslører nok din Synskraft.

(128) AHASVERUS: Saa maa jeg selv betræde Mordets Sti.
Kortsynede Retfærdighed, du myrder!

---

⁴⁴*Drabanterne*: Kommer af det middelnedertyske ord "dravant" og betegner en soldat af en fyrstelig persons livvagt. [ODS]

- (129) PILATUS: Forklar den Brøde da, som jeg ej ser.
- (130) AHASVERUS: For sidste Gang skal da min Stemme lyde.
Saa takker Folket mig for al min Godhed.
Saa henter Sandhedsvidnet sig sin Løn.
Sig: Har han ikke her bedrevet Trolddom?
- (131) PILATUS: Og selv om han har gjort det, om han kender
til Kræfter, som er for os andre dulgte,
saa har han jo kun brugt dem til det Gode,
og derfor bør han ikke straffes, vel?
- (132) AHASVERUS: Kun til det Gode? Har han ikke lært
mit Folk, af Driveri og Ørkesløshed
er gode Ting? Har han dem ej besnakket,
saa de sig vendte fra et ærligt Haandværk,
saa ingenting de gad for Livet gøre.
Og da jeg vilde føre dem tilbage
til Dydens Vej, har han saa ej mig haanet
i Mængdens Paasyn, mens han gav dem Føde,
som de ej havde slidt det mindste for?
Hvad vorder Følgen af slig Lediggang?
Og hvorfor gør han det? De fylkes om
ham, arbejdsløse, med oplagret Kraft.
Og saa forfæller han dem, han er Konge,
en dejlig Konge, som kan gi' dem Mad
foruden Arbejd; ham skal nok de kaare.
Og han vil rejse dem mod Romerne;
naar saa de først er drevne ud, og han
er Konge, skal vi nok faa fede Dage.
Men jeg, som raaber paa et lovligt Styre
og vil det bedste for os allesammen,
mig ler de ud, imens min Søn de myrder
ved Trolddom, saa de staar som uden Skyld.
Og om en Maaned er den Tømmersvend
det ganske Riges Hersker, mens Pilatus
er flygtet hjem til Rom, hvor Kejseren
ham lader døde som en feyg Forrædder
ja, en uduelig Stafholder, blot.

Saa lyder denne Herre Jesu Planer;
og jeg, som han med Trolddom efterstræber,
fordi han frygter svagt min rene Hensigt,
min Retfærdssans, min Gaaen aabent frem,
jeg, som vil redde med min Ærlighed,
jeg jages bort med Haansord fra Pilatus;
og jeg, en Martyr⁴⁵ fra den første Time,
han saa mig, jeg skal dingle i en Galge
i Morgen til Triumf for ham, der derved
kan vide, at nu er ham Sejren vis.

(133) PILATUS: Det falder mig som Skæl fra Øjnene,
at du har Ret, ulykkelige Martyr;
Oprejsning skal du faa; thi han maa dø.

(134) AHASVERUS: (*hurtig*) Og jeg?

(135) PILATUS: Skal faa til Tak en mægtig Plads.

(136) AHASVERUS: Det lover I! Det er et Løfte af jer,
at han skal dø, og jeg skal vorde mægtig?

(137) PILATUS: Ved Jupiter ...

(138) NIKODEMUS: (*der længe har søgt at komme til Orde*) Nej, nej!

(139) AHASVERUS: I lover det.

(140) PILATUS: Hvad er ...

(141) NIKODEMUS: Jeg svær ...

(142) AHASVERUS: I har alt lovet det.
I vover ej at bryde eders Ed.

(143) NIKODEMUS: Nej, hør mig, hør mig, før I lover noget.

---

⁴⁵*Martyr*: Græsk ord (oprindelig betydning: vidne), som betegner en (kirkelig eller religiøs) person, der for sin religiøse overbevisning udsættes for pinsler eller en pinefuld død. Ordet anvendes dog især om de kristne, som led døden under kristenforfølgelserne i 100-tallet e.Kr. [DSD]

- (144) AHASVERUS: Det er for sent.
- (145) PILATUS: Hvorledes?
- (146) NIKODEMUS: Lov mig, at
I intet lover, før I mig har hørt.
- (147) AHASVERUS: Nej, gør det ikke; jeg har Krav derpaa.
I har mig lovet ...
- (148) PILATUS: Ti! Jeg hører dig.
- (149) AHASVERUS: (*styrter frem med dragen Dolk*) Du lyver fejgt, du sviger⁴⁶ mig, o
Romer.
Saa tag din Løn, Meneder⁴⁷ som du er!
(*Vil stude den i ham, Nikodemus kaster sig over ham, Brydekamp, romerske Soldater
styrter ind, han bindes.*)
- (150) PILATUS: Slæb ham herfra, og hug ham ned, den Hund.
- (151) AHASVERUS: (*skriger*) De Baand de skærer mine Haanded over.
- (152) PILATUS: Du er en Jøde blot og ingen Romer.
Aah! hvor jeg hader denne fejge Hylen,
som kun den stolte Romer kan betvinge.
Lad Hunden drukne i sit eget Blod!
- (153) NIKODEMUS: Nej, nej, selv har du lige hørt, Pilatus,
hvorledes Kummer har hans Sind formørket.
Fat Naade og betænk en Dødsdom vel!
- (154) PIUATUS: (*fatter sig*) En Dødsdom, ja. Er han forsvarligt bunden?
Saa lad ham ligge der, og senere
vil jeg udfritte og forhøre ham.
(*Soldaterne gaar.*)
- (155) NIKODEMUS: Og nu *mit* Ærind.

---

⁴⁶sviger: I betydningen "bedrager" eller "narrer". [ODS]

⁴⁷Meneder: En der sværger falsk. 1. led er egentlig et adjektiv, der betyder "falsk". "Mened" betegner i juridisk sprogbrug det at fremsætte en usandhed eller fortie en sandhed under ed. [ODS]

- (156) PILATUS: Lad os vederkvæges
en Smule først.
- (157) NIKODEMUS: Nej, tilgiv; men jeg haster;
endnu i Nat skal jeg forlade Byen —
hvor gerne blev jeg her i Morgen over;
men det umulige kan ikke ske.
Saa lad mig tale nu?
- (158) PILATUS: (*sætter sig*) Ja, ja, jeg lytter.
- (159) NIKODEMUS: Jeg maa mig fatte i den største Korthed;
thi Tiden gaar og nærmer sig til Midnat,
og inden Gryet maa jeg være borte
fra Byen her. Jeg kommer med en sælsom
Anmodning til dig, Pontius Pilatus.
- (160) PILATUS: Nu tal kun frit!
- (161) NIKODEMUS: Ja, det er saa min Hensigt
I Aftes sad jeg her etsteds i Byen
og talte med en rig og mægtig Ven,
hvis Navn jeg ej vil nævne. Se, da falder
vor Tale ogsaa paa Landshøvdingen,
hvem Vennen ikke vidste, at jeg kendte.
- (162) PILATUS: Og saa? hvad sagde han om mig?
- (163) NIKODEMUS: Han sagde,
at saadan set var du jo meget rar.
Kun havde du den kedelige Mangel,
at alt for let du lod dig overtale
af dem, der først fik bearbejdet dig.
- (164) PILATUS: Hvor kunde han dog sige slig en Løgn?
Vel er jeg længe om at ta' Beslutning;
men er den tagen, staar den ogsaa fast.
- (165) NIKODEMUS: Det svarede jeg og; han trak paa Skuldren
og sagde, at endvidere saa var du

saa enevældig, herskelysten anlagt,
at aldrig du om Folkets Mening spurgte,
men altid handlede paa egen Haand.

(166) PILATUS: Jeg kan dog ikke ...

(167) NIKODEMUS: Saa lød og mit Gensvar.
Han blev ved sit; selv hvor det var om Sager,
der angik Folket og alene Folket,
ja, blot det drejed sig om en Forbryder,
der handlede mod Folkets egne Love,
saa dømte egenmægtig du, og aldrig
du vilde høre efter Folkets Røst.

(168) PILATUS: Den skammelige Løgner!

(169) NIKODEMUS: Mine Ord
gentager du; og Striden blev ret heftig;
til sidst sprang begge iltre op og raabte;
og se: det endte med et Væddemaal.

(170) PILATUS: Hvordan?

(171) NIKODEMUS: Jeg sagde, af naar første Gang
du atter skulde dømme en anklaget,
da lod du gerne Folket fælde Dommen.

(172) PILATUS: Og han?

(173) NIKODEMUS: Han lo: "Det gør Pilatus aldrig,
hvad end du gøre vil; han lader let sig
besnakke af den armes Avindsmænd⁴⁸,
hvorefter selv han grusom fælder Dommen."

(174) PILATUS: (*rejser sig*) Ja saa! Dérvandt du let et Væddemaal.

(175) NIKODEMUS: (*hurtig*) I lover mig ...

---

⁴⁸Avindsmænd: Betegner en fjende eller person, som bærer nag, misundelse og had. Bruges nu kun i poetisk, højtidelig og arkaisk sprogbrug. [ODS]

- (176) PILATUS: Ved Jupiter, det gør jeg.
- (177) AHASVERUS: (*gisper*) Nej, gør det ikke! Han bedrager jer!
Det er om Nazaræeren, han taler.
- (178) PILATUS: Hvad raaber du?
- (179) NIKODEMUS: Han vil besnakke jer.
Maaske jeg dog mit Væddemaal skal tabe.
Og dog — den Vennetjeneste er jo
kun ringe Renter for den Sum, I laante.
- (180) PILATUS: Nej, nej, du vinder det, ved Jupiter!
Hav min Forsikring!
- (181) NIKODEMUS: Maa jeg faa den skriftlig.
- (182) PILATUS: Ja vel, og af hvad Ordlyd selv du vil!
- (183) NIKODEMUS: Saa lad den lyde saa: ”Den første Fange,
som jeg skal dømme, dømme Folkets Røst,
selv om dets Flertal gaar imod min Vilje.
Det sværger jeg ved alle store Guder
og Kejseren, jeg, Pontius Pilatus.”
Sig, vil I underskrive denne Pagt?
- (184) AHASVERUS: Forrædderi! Betænk jer, før I gør det!
- (185) PILATUS: Ti! Næste Gang, du taler, skal jeg kløve
dit usle Hoved med mit skarpe Glavind⁴⁹.
Kom! Lad os gaa at underskrive Pagten!
- (186) NIKODEMUS: Hvad vil I gøre med den arme dér?
- (187) PILATUS: I Morgen skal han dingle i en Galge.
- (188) AHASVERUS: (*jamrende*) O Naade! Naade! Naade er min Bøn!
Til slig en Død har Skæbnen ikke skabt mig.

---

⁴⁹*Glavind*: Kommer af det olddanske ”glawindh” afledt af det latinske ”gladius”, som betyder sværd. [ODS]

(189) NIKODEMUS: Nej, husk, at Sorg har bragt ham fra Forstanden, og vær medlidende!

(190) PILATUS: (*efter lidt Betænking*) Ja, du har Ret. Dog maa han have Straf; i Nat han skal i Fangehullets Rædsler ligge lænket, I Morgen giver jeg dig fri igen.

(191) AHASVERUS: (*hen for sig*) I Morgen! Aah! det er for sent, for silde.

(192) ROMERSK SOLDAT: (*træder ind*) Ypperstepræsterne staar og begærer at tale med dig.

(193) PILATUS: Nu? Saa sent paa Natten? Saa før dem ind i Huset!

(194) SOLDATEN: Men de vil ej.

(195) PILATUS: Vil ej? Jeg Hund, der kommer, naar de fløjter?

(196) NIKODEMUS: Nej, det er Frygten for at blive uren — før Paaske — inde i en Hednings Hus.

50

(197) PILATUS: Naragtighed! Jaja, saa før dem hid ad Ydertrappen, det er jo ej inde. (*Soldaten gaar.*) Jeg slipper saa for at gaa efter dem, de for at træde ind hos mig? Ej sandt?

(198) NIKODEMUS: Tilgiv mig, men jeg kan ej vente længer.

(199) PILATUS: Saa skriver jeg dig med det samme Tavlen; de tvende faar saa vente lidt saa længe. Følg mig herind!

(200) NIKODEMUS: (*med et Smil*) Jeg er ej bange for det. (*De to gaar ind; Ahasverus spytter efter dem; en vild Triumflyser op i hans Ansigt.*)

---

⁵⁰Frygten for at blive uren — før Paaske — inde i en Hednings Hus: Jf. NT: Joh. 18,28.

Kort efter kommer Annas og Kaiphas fra Ydersiden. Annas støtter sig til Kaiphas af Ælde.)

(201) KAIPHAS: Nej, det gik aldrig an, vi gik derind.
Hvis vore Avindsmænd erfor, at vi
før Paaske havde i en Hednings Hus
os opholdt, var det ude med vor Magt.

(202) ANNAS: Vi var da ogsaa virkelig besmittet,
saafremt vi havde gjort det.

(203) KAIPHAS: Ja, javist.
(*opdager Ahasverus*) : Men tys! der er jo nogen! Hvem er det?

(204) AHASVERUS: Det er den Finger, der skal føre Dolken
mod Jesu Bryst, det Lem, som I *maa* bruge,
som er jer alle det nødvendigeste.

(205) KAIPHAS: (*gaar nærmere*) Dig, Ahasverus?

(206) AHASVERUS: Mig og ingen anden.
Og jeg har vigtigt Nyt at melde jer.

(207) KAIPHAS: Og hvad er det?

(208) AHASVERUS: Jeg kender ud og ind
alt, hvad Pilatus gøre vil med Jesus,
og ved I ikke det, da kan I intet,
da staar I overvundne, uden Haab.

(209) KAIPHAS: (*utaalmodigt*) Hvad vil han da?

(210) AHASVERUS: Det vides kun af mig.

(211) KAIPHAS: Saa sig det da!

(212) AHASVERUS: Det ser jeg ingen Grund til.

(213) KAIPHAS: Hvad? trodser du? Tal, naar jeg byder, tal!

- (214) AHASVERUS: Ja, naar du byder! Men hvor meget byder du mig?
- (215) KAIPHAS: Aha! Saa meget, som du vil.
- (216) AHASVERUS: Ja, dette Tilbud tager jeg imod.
- (217) KAIPHAS: Hvad vil du da?
- (218) AHASVERUS: Jeg vil en Plads i Raadet.
- (219) KAIPHAS: Det vil jeg skaffe dig! Fortæl! Fortæl!
- (220) ANNAS: Men tror du, det er rigtigt, Svigerson, at handle saa med Pladserne i Raadet?
- (221) KAIPHAS: Jeg har jo sagt dig tit og mange Gange, at imod denne Gudsbespotter maa vi bruge alle, alle, alle Midler.
- (222) ANNAS: Det har du, ja, saa maa det være rigtigt.
- (223) AHASVERUS: Saa faar jeg Pladsen?
- (224) KAIPHAS: Ja, det lover jeg.
- (225) AHASVERUS: Det sværger du?
- (226) KAIPHAS: Javist, det sværger jeg.
- (227) AHASVERUS: Ved hvem?
- (228) KAIPHAS: Ved Adam, Abraham⁵¹ og Moses.
- (229) AHASVERUS: Nej, det er ikke nok.

---

⁵¹*Abraham*: Bibelsk central figur i Det gamle Testamente (1. Mos. 11-25), hvor han fremstilles som den ældste stamfader til Israels folk. Abraham og bl.a. Isak og Jakob hører til patriarkerne, der blev forfædre til Israels tolv stammer. [DSD]

- (230) KAIPHAS: (*rasende*) Saa ved Jehova.
Fortæl! Fortæl dog! før Pilatus kommer.
- (231) AHASVERUS: (*ler*) Du sværger frit og frejdigt, tænker vel,
at da jeg ligger her i Baand og Lænker,
behøver aldrig du at indfri Løftet.
Du fejler. Jeg er fri igen i Morgen.
- (232) KAIPHAS: Jeg har jo lovet dig det alt. Fortæl dog!
- (233) AHASVERUS: I korte Træk: Pilatus han har svoret,
at Mængdens Røst skal fælde Jesu Dom.
- (234) KAIPHAS: (*overrasket*) Hvordan?
- (235) AHASVERUS: At naar de raaber: ”Fri”, befries han,
og naar de raaber: ”Død”, saa skal han dø.
- (236) KAIPHAS: Saa skal de raabe: ”Korsfæst! Korsfæst ham!”
- (237) AHASVERUS: (*falder med ind*) ”Korsfæst ham!”
- (238) KAIPHAS: Men jeg maa ile bort, jeg kan ej tøve.
Thi alting maa jeg ordne end i Nat:
De fleste de faar ingenting at vide,
da forsaavidt det kan forties; Karle
med vældige, uhyre Stemmer stiller
jeg op i Midten og ved Siderne,
naar jeg har hvervet dem ved store Summer.
Som Extranummer holder jeg en Tale;
og den maa udarbejdes end i Nat.
Hør, Annas, du maa tale med Pilatus,
jeg kan ej naa det, jeg har ikke Tid.
- (239) ANNAS: Hvad skal jeg sige til Landshøvdingen?
- (240) KAIPHAS: Du skal blot vide, naar og hvor i Morgen,
han dømme vil en haardt anklaget Yngling?
Nu, kan du huske det?

- (241) ANNAS: Ja, naar og hvor
han dømmе vil en haardt beklaget Yngling?
- (242) KAIPHAS: Nej, ikke be, men an — anklaget Yngling.
- (243) ANNAS: Ja vist, ja, ja, ja an — anklaget Yngling.
- (244) KAIPHAS: Og Svaret fra ham bringer du mig strax,
naar han har talt.
- (245) ANNAS: Det bringer jeg dig strax.
- (246) KAIPHAS: Vi har jo vore Tjenere ved Trappen,
og de kan støtte dig.
- (247) ANNAS: (*lykkelig*) Vist kan de det.
Det er jo allesammen stærke Karle.
- (248) KAIPHAS: Og spørger han dig, hvi du kommer selv,
da svar, det er en saare vigtig Sag!
- (249) ANNAS: Ja, ja, det er en saare vigtig Sag.
(*betænkelig*) : Og det er det da ikke Synd at sige;
for det er da ej Løgn, vel, Kaiphas?
- (250) KAIPHAS: Vist ikke nej, det er den pure Sandhed.
- (251) ANNAS: (*rolig*) Ja, naar du siger det, saa er det det.
(*Kaiphas staar lidt som i Tvivl, hvad han skal gøre, ser paa Annas, ryster paa Ho-
vedet og skynder sig saa ud. En lille Pause. Pilatus kommer tilbage.*)
- (252) PILATUS: (*til Annas*) Jeg hilser dig ærbødigt, gamle Fader,
og spørger, hvad der fører dig saa silde
herhen?
- (253) ANNAS: (*hilser*) Det er en saare vigtig Sag,
og det er derfor, at jeg kommer selv;
for jeg skal spørge dig, om hvor og naar
du dømmе vil en sort, bedaget Yngling?

- (254) PILATUS: (*forundret*) En sort, bedaget? — Naa, det Jødesprog er fuld af underlige Lignelser⁵².
Jeg vil forhøre ham paa dette Sted
i Morgen aarle.
- (255) ANNAS: Naa, en Morgen aarlig⁵³;
det Bud det maa jeg melde Kaiphas.
- (256) PILATUS: (*hæver Stemmen*) Nej, gamle Fader, nej, i Morgen tidlig.
- (257) ANNAS: Naa, saadan, naa, en Morgen tidlig aarlig.
Det Bud det maa jeg melde Kaiphas.
(*Breder Armene ud*) : Jehova være naadig dig, o Søn
af Abraham, af Isak og af Jakob;
du leve, dine gamle Fædre værdig.
(*Han gaar støttet til 2 Stokke, Pilatus ser efter ham med en Hovedrysten, vender sig og faar Øje paa Ahasverus.*)
- (258) PILATUS: Hvorledes? Er du ikke længst bragt did
i Hullets Mørke, dig har rent jeg glemmt.
(*Klapper i Hænderne; Soldaten træder ind:*) Smid ham i Fangehullets Mulm i Nat!
og luk ham ud igen i Morgen tidlig!
- (259) SOLDATEN: Skal ske. For Resten er der lige bragt
en anden Fange hid.
- (260) PILATUS: Hvem?
- (261) SOLDATEN: Barabbas.
- (262) PILATUS: Hvorledes? den forfærdelige Morder
og Røver? Er han fanget? Hvilken Glæde
dog Morg'nen bringe vil Jerusalem!
Jeg er for træt i Aften til at se ham;
men strax, naar jeg er staaet op i Morgen,
saa bring ham for mit Aasyn hid.

---

⁵²*Lignelser*: En fortælling, der illustrerer et moralsk forhold gennem et billede fra dagliglivet. Jesus talte ofte i lignelser jf. fortællingen om den barmhjertige samaritaner (bl.a. NT: Luk 10). [DSD]

⁵³*aarlig*: Kommer af det oldnordiske "árliga" og betyder "tidlig". Beslægtet med engelsk "early". [ODS]

---

(263) SOLDATEN: Skal ske!

(264) AHASVERUS: Skal jeg og Barabbas i denne Nat ...

(265) PILATUS: Det skal I, ja.

(266) AHASVERUS: (*hyster*) Aah! Naade! nej! aah! Naade!
(*Soldaten løfter ham op og gaar ud med ham under stadige Skrig.*)

(267) PILATUS: (*gaar ogsaa*) Ja, jamre, hyle, hvine kan en Jøde
men lide uden Lyd kan kun en Romer.

(*TÆPPE!*)

2. Akt: II

II. AKT

Solen er lige staaet op. Man ser nu Søjlehallen tydeligt. Uden for Søjlerækken en bred Terrasse, hvortil en Trappe paa 3—4 Trin fører op. Nedenfor Terrassen en saare bred Plads, fuld af Folk. Flere strømmer til under det følgende. Op ad Trappen stiger Kaiphass og Annas; de gaar inden for Søjlerne; de følges af nogle Tjenere med en Stol, som stilles uden for Søjlerækken. Tjenerne gaar ned til Foden af Trappen.

(268) KAIPHAS: (*til en romersk Soldat, der træder ind*) Pilatus slumrer end?

(269) SOLDATEN: End sover han.

(270) KAIPHAS: (*til Soldaten*) Ja, han kom ogsaa sent i Seng i Aftes.
Dog har han kunnet hvile hele Natten
og ikke maattet slide haardt som jeg.
Nu maa til Folket jeg en Tale holde,
som han helst ej maa høre; du maa bringe
mig Bud, saasnart du ser, at han staar op.
(*Giver ham en velfyldt Pung*) : Men det maa være ganske vist og sikkert.

(271) SOLDATEN: Frygt ikke; det skal ske, ved Romulus.
(*Gaar.*)

- (272) KAIPHAS: (*ser efter ham*) Paa ham jeg stoler mindre end paa Penge.
Hvad er vel Romulus⁵⁴ og Jupiter,
ja, selv Jehova mod det røde Guld!
(*til Annas*) : Kom, Svigerfader, sæt dig hist paa Stolen,
imens jeg holde vil min lange Tale.
Selv skal du intet sige, uden naar
du ser, jeg spørger dig; saa skal du svare:
”Saa er det sket!” og ellers intet Ord.
- (273) ANNAS: Ja, naar du spørger, skal jeg bare svare:
”Saa er det sket og ellers intet andet.”
- (274) KAIPHAS: Ja blot: ”Saa er det sket.”
- (275) ANNAS: (*nikker*) ”Saa er det sket.”
(*ængstelig*) : Det er da Sandhed vel, du vil fortælle?
- (276) KAIPHAS: Det er en Lignelse i Drømmeform.
- (277) ANNAS: (*beroliget*) Ja, naar du siger det, saa er det rigtigt.
(*De træder begge uden for Søjlerækken, Annas sætter sig i Stolen med Ansigtet mod Mængden. Kaiphas stiller sig ved hans Side.*)
- (278) KAIPHAS: (*til Folket*) I Morges, da jeg rejste mig fra Lejet,
gik først jeg til min Svigerfaders Bolig;
ham vilde jeg fortælle om et Syn,
som var om Natten kommen for mit Øje.
Men næppe tren⁵⁵ jeg over Annas’ Tærskel,
før han kom gaaende mig rask i Møde;
og før jeg havde adskilt mine Læber,
fortalte han mig om et sælsomt Syn,
som var om Natten kommen ham for Øje.
Og da jeg lytted til, steg svar Forundring
op i min Sjæl; thi vid: det var det samme
ud til den allermindste Enkelthed,
som jeg i Nattens Mørke havde skuet,
og som nu Svigerfader talte om.
(*til Annas*) : O sig: Var det ej saa?

⁵⁴Romulus: Ifølge sagnet var Romulus og tvillingebroderen Remus Roms grundlæggere. [BOE]

⁵⁵tren: Præteritum af det olddanske ”trine”, som i bred forstand betyder ”at træde”. [ODS]

(279) ANNAS: (*nikker*) Saa er det sket.

(280) KAIPHAS: Nu vilde Annas gerne selv berettet
 jer, hvad vi saa; men Alderdommens Tyngsel
 har lagt sig paa hans Tunge; derfor taler
 jeg i hans Sted, imens han lytter til.
 Saa lyt: Vi begge laa og tænkte paa,
 hvorledes vi nu skulde dømme Jesus
 af Nazareth, hvis Navn maaske I kender.
 Han har gjort Indtryk paa os ved sit Væsen,
 sin Tale, sine Undergerninger,
 at jeg besluttede at faa ham frikendt,
 (*Bifaldsmumlen blandt Mængden*) — thi han er just i disse Dage grebet
 og ført i Fængsel. — Annas laa og tænkte,
 at ogsaa han var for Frifindelse.
 Da stod en Herrens Engel for vort Blik
 med Vinger og i lange, hvide Klæder
 og sjældne Diademer om sin Pande;
 og hør: da toned der en mægtig Røst:
 ”O Mennesker, I fejlende, Jehova
 en sjælden Naade lader times eder.
 Han vil befri sit Folk fra Undergang
 og fører Hænderne, der raadvildt famler,
 og frelse fra den Rædselsve, der truer
 det ganske Land fra selve eders Læber.”
 Og Englen svandt; men se: da stod vi begge
 paa en uhyre, græsbevoxet Slette,
 der strakte milevidt sig trindt omkring os,
 og hvor der intet saas foruden Græs.
 (*til Annas:*) Sig, var det ikke saa?

(281) ANNAS: (*nikker*) Saa er det sket.

(282) KAIPHAS: Da gik vi begge længe, og til sidst
 saa vi en enkelt Tjørnebusk langt borte;
 Rask gik vi til; men da vi kom den nær,
 slog pludselig den frygteligste Flamme
 i Vejret fra den, mens et Tordenskrald,
 der lød, som om den ganske Himmel sprængtes
 med Vold, brød frem, mens Jorden dirrede og skjalv.
 Og som en Lyd af tusinde Basuners

forente Klang, der raser gennem Luften,
 lød der en Stemme: ”Drag jert Fodtøj af;
 thi Stedet, som I stander⁵⁶ paa, er helligt⁵⁷.”
 (*til Annas*) : Gik ikke saa det til?

(283) ANNAS: (*nikker*) Saa er det sket.

(284) KAIPHAS: Da vore Sko var hastigt draget af,
 da tonedede igen hin Røst fra Busken.
 Hvad Røsten sagde, vil jeg Ord for Ord
 gentage jer; og hvis et Ord jeg fejler,
 ved Annas det, og han vil rette mig:
 ”Det er Jehovas Røst, der taler til jer,
 husk, hvad jeg siger, meld det til mit Folk.
 Vid, den Forløser, jeg har lovet jer,
 den Søn af mig, der skal befri mit Folk,
 skal løfte eder op fra Hundens Kaar
 og slynge Trælleaaget af jer Skulder, —
 der skal i Dødens vidtopspilte Gab
 nedstyrte hver en magtbegærlig Romer
 og kaste Pest paa hver en Jødefjende
 og bringe den forlængst forsvundne Storhed
 og rige Skatte, stort og mægtigt Bytte
 tilbage til mit undertrykte Folk,
 vid: denne Søn af mig, af jer Jehova,
 hans Komme det er nær — hvis selv I vil.
 (*Bevægelse i Folket*) : Men hvis I ikke vil, hvis ej I agter
 min Naadesrøst, ja da skal Sekler⁵⁸ svinde,
 og I skal sukke haante under Aaget,
 i Trældom og i undertryktes Kaar.
 I Morgen kan I vælge, som I vil;
 thi da skal Jesus stilles for Pilatus;
 men i Pilatus’ Vold jeg giver ej ham;
 Landshøvdingen jeg nægter Ret til Dommen;
 mit Folk, mit eget Folk skal dømme ham;
 I vil maaske forlange Jesus frikendt,
 den Jesus, der har haanet eders Præster,
 har vovet Spot mod mine Tjenere,

⁵⁶*stander*: Arkaisk for ”at stå”. [ODS]

⁵⁷*helligt*: Det samme skete for Moses, da han stod overfor den brændende tornebusk, jf. GT: 2 Mos. 3,5.

⁵⁸*Sekler*: Kommer af det latinske ”seculum”, som betyder tidsrum af 100 år; et århundrede. [ODS]

den Jesus, der har kastet Skarn og Smuds
i hele Folkets Paasyn paa Jehova,
den Jesus, der har kastet i mit Aasyn,
at jeg har bolet med en jordisk Kvinde,
⁵⁹en Jødetøs, der alt var lovet bort,
den Jesus, der har sagt, han var min Søn,
alt mens han kom blandt Toldere og Skøger
og Syndere af allehaande⁶⁰ Slags,
⁶¹den Jesus, der har kaldt sig eders Konge
⁶²ja, den af mig, Jehova, salvede
⁶³mens han gik rundt og bød jer fejgt at blive
i eders Trældom under Kejseren,
⁶⁴den Jesus, der har kaldet mig sin Fader,
⁶⁵mens han ved Satanas⁶⁶ udøved Trolddom,
den Jesus, der har sagt, han tjener mig,
og truet med, han vilde rive Templet
til Jord, og løjet frækt, at atter op
han vilde bygge det i trende⁶⁷ Dage,
⁶⁸den Jesus, der har sagt, at han var mægtig
som jeg og skulde sidde ved min Side,
⁶⁹mens han gik rundt og laved Vin og Brød
til Gilder⁷⁰ og hjalp til at fange Fisk,

⁵⁹*bolet med en jordisk Kvinde:* Her tænkes på forestillingen om, at Jesus er undfanget ved Helligånden, jf. NT: Luk. 1,35.

⁶⁰*allehaande:* Jf. tysk "allerhand". Egentlig genitiv flertalsform af "af alle slags". I denne sammenhæng er betydningen "alle mulige". [ODS]

⁶¹*blandt Toldere og Skøger og Syndere af allehaande Slags:* Jf. NT: Matt. 9,19.

⁶²*den Jesus, der har kaldt sig eders Konge:* Jødernes konge: Ifølge NT: Matt. 27,11, NT: Mark. 15,2 og NT: Luk. 23,3 siger Jesus ikke direkte, at han er jødernes konge, men svarer kun "Du siger det selv", da Pilatus spørger ham om det. Ifølge Joh. 18,33-38 uddyber Jesus dette svar ved at sige, at hans rige ikke er af denne verden. Dette sker ifølge evangelierne først under forhøret hos Pilatus. Før den tid har Jesus ikke nævnt, at han var jødernes konge.

⁶³*salvede:* "Den salvede", på aramaisk: Messias, på græsk: Kristus. Jesu sædvanlige selvbetegnelse er "Menneskesønnen". Ifølge Markusevangeliet søger Jesus at hemmeligholde, at han er Messias eller Kristus. Først under forhøret hos Kajfas indrømmer han det. [ODS]

⁶⁴*Kejseren:* Her tænkes på stridssamtalen om kejserens mønt, se NT: Matt. 22,15-22 og paralleller.

⁶⁵*kaldet mig sin Fader:* Det har Jesus gjort mange steder, tydeligst i bønnen Fadervor, se NT: Matt. 6,9-13.

⁶⁶*Satanas:* Ordet er hebraisk og betyder modstander, fjende, Satan eller djævelen. Den særlige stavemåde her peger på ordets latinske eller græske form. [ODS]

⁶⁷*trende:* Kommer af det oldnordiske "þrennir" (det tredobbelte) og betegner almindeligvis et antal af tre. Jf. "tvende" (to). [ODS]

⁶⁸*han vilde rive Templet til Jord, og løjet frækt, at atter op han vilde bygge det i trende Dage:* Ifølge NT: Joh. 2,19 fremsiger Jesus denne profeti i begyndelsen af sit virke, men ifølge de andre evangelier er den en del af anklagen mod ham - en anklage, som dog ikke kan bevises jf. NT: Matt. 26,61 og NT: Mark. 14,58.

⁶⁹*mægtig som jeg og skulde sidde ved min Side:* Da Jesus under forhøret hos ypperstepræsten bliver spurgt, om han er Guds søn, svarer han ja og fortsætter: "Herefter skal I se Menneskesønnen sidde ved den Almægtiges højre hånd og komme på himlens skyer" (NT: Matt. 26,64). I skuespillet bruges citatet fra GT: Dan. 7,13.

⁷⁰*laved Vin og Brød til Gilder:* Der tænkes på underret i Kana, jf. NT: Joh. 2,1-11.

⁷¹den Jesus, der har spyttet i mit Aasyn,
 vil I mit eget Folk frigive ham
 og derved ødelægge eders Fremtid
 og blive stadig Romas usle Trælle,
 til Jordan tynget af min svare Vrede?
 Vil I benaade den formastelige⁷²,
 benaade den, Jehova har forbandet,
 og derved dele selv Forbandelsen?
 (*Han holder inde et Øjeblik, Mængden staar forfærdet, da raaber:*)

(285) EN KVINDE: Saa har Jehova aldrig talt, o Præst!
 Jeg mærker Løgneren stinke fra din Hals.
 (*Det giver et Sæt i Kaiphass, han vakler et Øjeblik og staar saa atter. Dødstavshed.
 Med dirrende Stemme siger han saa:*)

(286) KAIPHAS: Hvordan? er det Jehovas eget Folk?
 Her staar hans helligste, udvalgte Tjener
 og siger Herrens egne Ord til Folket,
 og en af Folket raaber, det er Løgn,
 Jehovas egne Sandhedsord er Løgn,
 og Folket lytter, tier, taaler det.
 (*Han holder inde, venter, svag Mumlen dernede, han begynder tordnende igen.*)
 Hun lever endnu? Endnu ingen Sten?
 (*Han spytter:*) Jovist, I er jer usle Trældom værdig!
 I rører ej en Finger for Jehova
 og vil, Jehova dog skal hjælpe jer.
 Nuvel! jeg rejser til et fremmed Land!
 blandt disse Hunde vil jeg ikke leve;
 bort fra den vældiges Forbandelse!
 Tvi⁷³ over jer! Tvi over eders Børn!
 Knæl ned for Satanas! og kryb i Støvet!
 Slik Romas Spyt! men rør ej nogen Sten!
 (*Han gør et Skridt tilbage; et vildt Hyl opstiger fra Mængden, Stene begynder at
 flyve mod Kvinden, der raabte, hun styrter, tildænges med Skrig og Sten.*)

(287) ANNAS: (*der har set Kaiphass træde lidt tilbage*) Skal nu vi gaa?

(288) KAIPHAS: Nej, nej, det haster ikke;
 thi først skal Jesus gaa.

⁷¹Fisk: Der tænkes på det af Ahasverus omtalte under, jf. NT: Luk. 5,1-11.

⁷²formastelige: At overvurdere sig selv, at være hovmodig eller at fordriste sig til at sætte sig op mod den rette orden. [ODS]

⁷³Tvi: Ordet "tvi" er en gengivelse af lyden fra den handling at spytte, og bruges som udtryk for afsky, ringeagt eller ærgrelse. [ODS]

- (289) ANNAS: Aah! Skal han dræbes?
- (290) KAIPHAS: (*smilende ondt*) Javist, han skal korsfæstes.
- (291) ANNAS: Hvi dog det?
- (292) KAIPHAS: Vi eller han maa dø.
- (293) ANNAS: Saa lad os dø!
Vi er jo dog de ældste.
- (294) KAIPHAS: (*forbitret*) Ja, du er da.
(*Der er atter bleven Ro i Mængden.*)
- (295) KAIPHAS: Saalunde gaa det hver, der haaner Gud!
Men hør Jehovas sidste Bud i Nat:
”Saa vid, at det er min, Jehovas, Vilje,
at Jesus dør paa Kors som Storforbryder,
den største, der endnu har Lyset set.
Hver den, der ikke raaber: ”Korsfæst ham!”
saasnart Pilatus spørger om jer Vilje.
— Beviset for, at mine Ord er Sandhed:
at I, ej Høvdingen, skal dømme ham —
hver den, han bære min Forbandelse!
Det er ej nok at tie eller ønske,
at han skal dø, nej ”Korsfæst! Korsfæst ham!”
det, vil jeg, lyde skal fra hver en Læbe.
Og er der en, der følger ej mit Bud,
da høre med det samme han sin Dom:
En Rædsel skal sig liste i hans Hjerter,
og Vanvid skal sig sløre om hans Sind!
En Pest skal lamme alle Led og Lemmer,
og onde Aander slide i hans Krop!
Hans Blod skal størkne tæt i alle Aarer
og Kødets raadne med en Helvedsstank!
Og da vil alle fly i Rædsel fra ham;
men han skal kravle paa sin nøgne Bug
paa Ørkensandets skarpe Sten, der gløder;
da skal han se den dejligste Oase
med rare Mennesker og Mad og drikke
i Massevis; i Maaneder vil didhen

han stræbe hungrende og tørstende
 i Solens uudholdelige Brand,
 til endelig den store Satanas
 vil flænge Sjælen ud og dybt den slynge
 til Helvedes unævnelige Pine
 og dér den martre⁷⁴ i en Evighed.”

Sig: talte ej Jehova disse Ord?

(*Han vender sig til Annas, der imidlertid er slumret ind i Heden; han vaagner dog nu og siger strax:*)

(296) ANNAS: Saa er det sket, saalunde er det sket!

(*En Gysen gaar gennem Skaren; der bliver Døds-taushed; Soldalen træder ind:*)

(297) SOLDATEN: Pilatus kommer!

(298) KAIPHAS: Vel! vi er og rede!

(*til Annas*) : Kom! lad os træde ind bag Søjlerækken!

(299) ANNAS: (*rejser sig og breder Armene ud*) Jehova være ...

(300) KAIPHAS: (*griber ham haardt i Armen*) Ti dog stille, Annas!
 Velsigne nu, da jeg just har forbandet!

(301) ANNAS: (*højt, men resigneret*) Ja, maa jeg ikke, faar jeg lade være!
 (*De træder inden for Søjlerækken; Pilatus kommer; de hilser:*)

(302) PILATUS: (*kold*) Jeg lod jer vente; jeg kom sent i Seng.
 I har en Fange til mig, jeg skal dømme.
 For hvad?

(303) KAIPHAS: Det er en saare vigtig Sag,
 den angaar ikke Jøderne alene,
 men ogsaa Romerriget.

(304) PILATUS: Virkeligt?

(305) KAIPHAS: Der er en Yngling her i Palæstina,
 en Yngling under Navnet Jesus, Jesus
 af Nazareth, som ...

---

⁷⁴ *martre*: Fra højtyisk ("martern, marteln") for det at tilføje voldsomme og ofte langvarige legemlige smerter, tortur. [ODS]

- (306) PILATUS: Jesus! Er det ham?
- (307) KAIPHAS: Hvordan? Ja, det er ham. I kender ham?
- (308) PILATUS: Jeg hørte første Gang hans Navn i Aftes.
Hvad har han gjort?
- (309) KAIPHAS: *(med et Skuldertræk)* Han kalder sig vor Konge.
Han ...
- (310) PILATUS: Før ham hid! Saa skal jeg ham forhøre.
- (311) KAIPHAS: *(gaar ud og gør et Tegn til en af Jøderne)* Han er her snart.
- (312) ANNAS: Aah! jeg er træt af dette!
Jeg vil gaa hjem og slumre lidt.
- (313) KAIPHAS: *(kalder et Par Jøder hid)* Gaa kun!
- (314) ANNAS: *(udbreder Armene)* Jehova ...
- (315) KAIPHAS: ... være med os allesammen!
Gaa kun med Fred! Jeg skal nok bringe Folket
Velsignelsen.
- (316) ANNAS: *(nikker)* Bring det Velsignelsen!
(Gaar, støttet af Jøderne.)
- (317) PILATUS: Nu, ved I vel, at Barabbas er fangen.
- (318) KAIPHAS: Er Barabbas? Aah! tillad mig at melde
mit Folk det!
- (319) PILATUS: Gør det kun!
- (320) KAIPHAS: *(gaar udenfor Søjlerne)* Hør, I udvalgte,
Jehovas Naade er begyndt imod jer!
Den store Morder Barabbas er fangen!
Vær nu taknemmelige mod Gud Herren,
der alt har været naadig! Gør jer Pligt!

(*Der gaar et Lettelsens Suk gennem Skaren, som ellers slagen af Gru forbliver stille.*)

(321) PILATUS: (*da Kaiphas er vendt tilbage; forundret*) De jubler ej?

(322) KAIPHAS: Nej, Jesus bringes hid.

(*Et stort Antal fuldt bevæbnede Jøder fører Jesus bunden ind. De puffer ham raat frem. Pilatus har sat sig, ligesaa Kaiphas.*) (*Pilatus ser op, synes at gyse lidt, ser udforskende paa ham og bliver længe saadan ved.*)

(323) PILATUS: (*til Kaiphas*) Nu, har I Vidner mod ham?

(324) KAIPHAS: De er rede.

(325) PILATUS: Saa lad dem hente hid, naar jeg det byder, men ikke før; og dernæst lad dem komme her een for een; strax, naar en er forhørt, maa han gaa ud, hvorpaa den næste følger og saadan videre. — Nu altsaa — Jesus af Nazareth, man har beskyldt dig for, at du dig kalder Konge? Er det rigtigt? (*Jesus tier.*) Du tier! hvad! jeg spørger: ”Er du Konge for Jøderne? Nu?”

(326) JESUS: Siger af dig selv du dette, eller har dig andre sagt det om mig?

75

(327) PILATUS: Mon jeg er Jøde? Se, dit Folk og Ypperstepræsterne har bragt dig til mig. Hvad har du gjort?

(328) JESUS: Mit Rige det er ikke af denne Verden. Var det det, saa havde vel mine Stridsfolk saa forsvaret mig, at ej jeg var bragt hid af Jøderne. Nu er det ikke det.

---

⁷⁵Siger af dig selv du dette, eller har dig andre sagt det om mig?: Munk holder sig her til Johannesevangeliets gengivelse, jf. NT: Joh. 18,34.

(329) PILATUS: Saa er du altsaa
en Konge dog?

(330) JESUS: Du siger det; jeg er det.

76

(331) KAIPHAS: Hør! Har du mere Vidnesbyrd behov?
(*Pause. Pilatus gaar frem og tilbage og ser forskende paa Jesus.*)

(332) PILATUS: (*til Kaiphas*) Hvorfor har eders eget Raad ej dømt ham?

(333) KAIPHAS: Fordi vi ikke maa aflive nogen,
har ikke du sagt ja.

(334) PILATUS: (*med et Sæt*) Hvordan? Aflive?
Vil I aflive denne?

(335) KAIPHAS: (*nikker*) Hvis vi maa!

(336) PILATUS: (*smiler glad*) Men dette bliver der nu intet af;
for jeg vil lade Folket dømme ham,
skønt jeg kan tænke, det er mod din Vilje.

(337) KAIPHAS: (*forstilt forfærdet*) Hvordan? Vil I ej selv?

(338) PILATUS: (*med et Smil*) Nej, Folket skal.
(*Han gaar uden for Søjlerne:*) Hvad vil I saa, at der skal ske med Jesus
af Nazareth?
(*Mængden nøler, Kaiphas opløfter Hænderne med et truende Blik.*)

(339) MÆNGDEN: (*med et Gys*) O, korsfæst, korsfæst ham!
(*Pilatus tumler tilbage og segner ned paa sit Sæde, Kaiphas kan ikke dølge⁷⁷ et
Smil, som Pilatus bliver var; han stirrer paa Jesus, der staar saa roligt, som om det
ikke angik ham.*)

(340) PILATUS: Skal denne Dom fuldbyrdes over dig?
Jeg maa ... Det er jo Mængdens Røst, jeg hører.
Og dog ... Lad Vidnerne først komme hid!
(*Kaiphas gør et Tegn til en Tjener, der gaar. Kort efter kommer en lurvet Købmand.*)

⁷⁶Du siger det; jeg er det: Her har Munk fulgt Johannesevangeliet ret nøje i sin gengivelse af forhøret hos Pilatus jf. NT: Joh. 18,37.

⁷⁷dølge: Ældre sprogbrug. Betyder "at skjule". [ODS]

- (341) PILATUS: Hvad vidner du?
- (342) KØBMANDEN: Jeg vidner, at han der er trængt med Vold og Magt til Templet hen⁷⁸ og i dets Forgaard raat har overfaldet fredsommelige, skikkelige Købmænd og yppet⁷⁹ Klammeri og Slagsmaal dér.
- (343) PILATUS: (*til Jesus*) Hvad svarer du til det? (*Jesus tier. Pause.*) (*til Købmanden*): Saa gaa! Den næste!
- (344) EN PJALTET MURER: Ja, jeg har hørt ham sige, at han kunde paa trende Dage rive Templet ned med sine bare Næver og igen paa trende Dage faa det bygget op, men uden Hænder; nu er jeg en Murer, der dog er ret godt hjemme i mit Fag, og vist jeg ved, at dette er ugørligt; men allermest ugørligt er dog dette at ville bygge uden Hænders Brug; og for slig⁸⁰ tosset og for Murerstanden saa farlig Lærdom bør han have Straf.
- (345) KAIPHAS: Tilmed da det er gudsbespotteligt.
- (346) PILATUS: Den næste! — Kan du dig retfærdiggøre? (*Jesus tier.*)
- (347) EN GIFT KONE: Han ødelægger Landet ved sin Kyskhed, idet han hævder, han er et Exempel, hvorefter alle Mænd bør rette sig, og han har aldrig gi'et sig af med Kvinder; nej, tværtimod, han ivrer mod at tage til Ægte, ivrer mod at avle Børn; han har forbandet hver et Liv, der fødte, med samt de Bryster, der har givet Die.
⁸¹Saa har han villet skade hele Folket;

⁷⁸han der er trængt med Vold og Magt til Templet hen: Reference til den såkaldte "tempelrensning" jf. bl.a. NT: Matt. 21,12-17.

⁷⁹yppet: I denne sammenhæng betyder ordet "at opildne", jf. udtrykket "at yppe kiv". [ODS]

⁸⁰slig: Litterært for "sådan en". Tilhører næsten kun stift eller højtideligt sprog.

⁸¹han har forbandet hver et Liv, der fødte, med samt de Bryster, der har givet Die: Muligvis allusion til NT: Luk. 23,29: "For

thi ved slig Manen til Ufrugtbarhed
vil han, at dette Folk skal gaa til Grunde,
og Moderkærlighed, den helligste
og ædleste blandt Følelser, udryddes.

(348) PILATUS: Hvad! har du saadant unaturligt lært?
(*Jesus tier.*) Den næste komme!

(349) EN TOLDER: Han forbyder Skat!
Jeg kunde ej begribe, hvi saa tit han
i Huset kom hos visse Toldere;
jeg grublede derover og erfor
⁸²til sidst, der var en S sammensværgelse
imod vor hele, gode Statsforfatning.
Det endte med, at det brød aabent ud:
Han hidsede paa Torvet op til Oprør:
”Trods Kejseren! Betal ham ikke Skat!”⁸³”

(350) PILATUS: Hvorledes? har du villet stifte
Oprør mod Landets Love og mod Folkets Hersker?
(*Jesus tier.*) Den næste hid!

(351) EN SKØGE: Jeg er en falden Kvinde.
Men engang var uskyldig jeg og ren;
da fik han mig besnæret med sin Elskov
og sveg mig saa; og da jeg søgte ham,
da fandt jeg ham hist i en Tolders Hus,
hvor han i flotte Retter havde fraadset;
i sine Arme holdt han just en Skøge,
der kælent havde smurt hans Fødder ind
med Salve,⁸⁴ og i vild Fortvivlelse
for al hans Utroskab blev jeg — det samme.

(352) PILATUS: Hvordan? før sagde en, af han var kysk,
og nu ... de Vidner stemmer ikke sammen!?

---

der kommer dage, da man vil sige: Salige er de, som ikke kunne få børn, de moderliv, som ikke fødte, og de bryster, som ikke gav die.”

⁸²erfor: Ældre datidsform af ”at erfare”, som kommer af det tyske ”erfahren” (egentlig betydning: at gennemvandre). [ODS]

⁸³Han hidsede paa Torvet op til Oprør:: Jesus siger ifølge NT: Matt. 22,15-22: ”Så giv kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er!”. Altså siger Jesus snarere det modsatte!

⁸⁴i sine Arme holdt han just en Skøge, der kælent havde smurt hans Fødder ind med Salve: Jf. NT: Luk. 7,36-50.

- (353) KAIPHAS: De stemmer godt; i Munden var han Kyskhed,
i Handling Hor, Forførelse og Svig.
- (354) PILATUS: Har virkelig du saa med dyrisk Drift
grumt brugt som Legetøj til Tidsfordriv
vanærende en ren, uskyldig Kvinde?
(*Jesus tier.*) Saa før den næste frem!
- (355) EN VINGAARDSEJER: Da denne Jesus
engang var kommen til et Bryllupsgilde,
slap Vinen op; men denne skaffed Vin,
hvorledes, er der ej en Sjæl, der aner.
Dog kan det ej ha' været rigtig Vin;
thi nærmest Huset ligger just min Vingaard;
dér fik han intet; heller ej kom nogen
med Vin forbi mit Hus den Dag, og altsaa
har han ej skaffet Vin, men farvet Vand
med en Tilsætning; men da ud han gav det
for Vin, anklages han for Vinforfalsker.
- 85
- (356) PILATUS: (*til Jesus*) Sig, tog du stor Betaling for den Vædske?
(*Jesus tier.*) Du svarer stadig ingenting. — Den næste!
- (357) EN LOVFORTOLKER: Han har ved Trusler om det næste Liv
fortalt, at Giftermaal er af det onde.
Han har fortalt, at i det næste Liv
som er fuldkomment, tages ej til Ægte.
⁸⁶Da nu hint Liv det er Fuldkommenhed,
og vi skal efter det fuldkomne stræbe
og ligne det saa meget, det er muligt,
maa ikke heller vi i dette Liv
til Ægte tage, men da enten saa vi
maa avle Børn i et utugtigt Levned
hvad eller ingen Børn, og da jo Livet
maa standse, hvis vi ikke avler Børn,
faar vi et ufuldkomment Resultat;

⁸⁵Vinforfalsker: Jf. NT: Joh. 2,1-11.

⁸⁶Han har fortalt, at i det næste Liv som er fuldkomment, tages ej til Ægte: Jf. NT: Matt. 22,30.

men da nu altsaa ej det ufuldkomne
er det fuldkomne ligt, maa der jo giftes
og avles Afkom i det næste Liv,
og altsaa er hans Lære gal og syndig,
og han er værdig til den største Straf.

(358) PILATUS: (*utaalmodigt*) Den næste hid! Den næste, er der flere.

(359) EN FOLKELÆRER: Se, han har ført et overdaadigt Liv.
Til Fester og til Gilder er han kommen,
hvor de drak Vin, og det gik lystigt til.
Selv har han spist og drukket som de andre,
aldeles ikke vist Afholdenhed,
hvad altid er Profeters første Pligt.

87

(360) PILATUS: Hvad? Er der flere end?

(361) KAIPHAS: En utalt Vrimmel.

(362) PILATUS: Jeg bryder ej mig om at høre flere.
(*Lidt Betænkning:*) Jo, een endnu!

(363) EN GAMMEL KONE: Tilgiv at ogsaa jeg ...

(364) KAIPHAS: (*studser*) Men hvo er du, jeg tykkes ej, jeg kender dig, saa dit Aasyn nogensinde før?

(365) KONEN: Det tror jeg nok; men du fortaler dig;
de andre har du allesammen set,
den Gang du fyldte deres Pung med Penge,
bestak dem til at vidne imod Jesus.

(366) KAIPHAS: (*vakler*) Men raser du?

(367) KONEN: Jo, jo, jeg kender dig.
Jeg kender jer til Hobe, Øjenskalke⁸⁸,

⁸⁷Selv har han spist og drukket som de andre, aldeles ikke vist Afholdenhed, hvad altid er Profeters første Pligt: Jf. NT: Matt. 11,19.

⁸⁸Øjenskalke: Kommer sandsynligvis fra det middelnedertyske "ogenschalk", der især bruges om en religiøs hykler. [ODS]

I Grave, fyldt med Raaddenskab og Lede,
men udadtil besmurt med Kalk, som Jesus
engang har kaldt vort Præsteskab med Rette.

⁸⁹Ve over jer, I Morderhyklere,
mest over dig, du Overmorderhykler,
du Ypperste af denne Røverbande
af Satans sammenskrabne Helvedflok,
der med de himmelvendte Bedøjne
paa Gadehjørner sviner Gud i Himlen
ved sig at kalde hans foruden Blu⁹⁰.

(*Kaiphas er sunket ligbleg sammen, Pilatus lytter spændt.*) Pilatus! vær barmhjertig
og fat Naade!

Jeg er en Enke; da min Mand var død,
stod jeg tilbage med en lille Søn;
ham opdrog jeg; det kosted mine Kræfter;
men han blev stor og stærk, og da min Styrke
var sluppet op, ernæred han os begge.
Saa gik der nogle Aar i idel⁹¹ Lykke;
da døde han, og dermed al min Glæde;
nu ventede blot Hungersdøden paa mig;
af Kræfter havde jeg jo intet mer;
og al min Fryd, min Livsens Lyst var død;
paa Selvmord tænkte jeg, da bleg bag Baaren
jeg gik; men da kom Jesus just forbi;
han saa min Kummer og Fortvivlelse;
og se, da talte han et Guddomsord,
og op fra Baaren sprang min Søn og ilte
i mine Arme og var atter min.

92

(368) PILATUS: (*rystet*) O Jesus! har du sligt et Under gjort?
har Livet du en død tilbagegivet?
(*Jesus tier.*) Hvordan? Du tier? Svarer ej paa det?

(369) KAIPHAS: (*genvinder sin Fatning*) Det er en hæslig Løgn, der skal ham redde.
En Løgn ...

⁸⁹I Grave, fyldt med Raaddenskab og Lede, men udadtil besmurt med Kalk, som Jesus engang har kaldt vort Præsteskab med Rette: Jf. NT: Matt. 23,27.

⁹⁰Blu: Betegner en følelse af skam eller blufærdighed (jf. Bluelse, Blusel). [ODS]

⁹¹idel: Fra middelnedertysk jf. tysk "eitel", som betyder "lutter". [ODS]

⁹²da talte han et Guddomsord, og op fra Baaren sprang min Søn og ilte i mine Arme og var atter min: Jf. NT: Luk. 7,11-17.

- (370) KONEN: Ja, Løgne kender du vist til.
 Du er vist med, naar Talen drejer sig
 om Løgn og List, Bestikkelse og Svig.
 Det hele, store Folk har du bestukket,
 at det skal hade den, det elsker højest.
 Det har du gjort af Angest⁹³ for din Magt;
 thi du og Farisæerne til Hobe,
 der skulde vidne om Jehova for os,
 I vidner blot om Drikning og Forædthed
 med eders fede Maver, som I dyrker,
 idet I dem forvexler med Jehova,
 med hvert et Offer, som vi bringer jer.
 Nu kommer Jesus og fortæller os,
 at Gud er Kærligheds og Sandheds Gud,
 og strax opløfter I et Rædselshyl,
 fordi I ved, at saa er I fortabte
 og magtesløse, I, der just behøver
 en Løgnens og en Hadets Gud, med hvem I
 kan true og forbande os, om ej vi
 vil godt nok punge ud til eders Maver.
 Og med bestukket Had vil nu I myrde
 Alkærlighedens Gud, med købte Løgne
 vil I nu kvæle Sandheds rene Røst?
 Og Guds Forjættelse og Folkets Haab
 ham skulde du fordømte, gamle Djævel,
 der frygter for din egen Magt at miste,
 den Magt, som du har bygget op paa Løgn,
 ham skulde du faa myrdet, naar du mærker,
 han ikke hører til jer Løgnestand?
 Du myrde Gud? Du Gud? Du lade Folket
 slaa Gud ihjel og derved faa hans Vrede
 ned over os i Tusind Aar? Du Djævel!
- (371) KAIPHAS: (*ude af sig selv til Vagten*) Slæb hende ud og hug den gale ned!
- (372) PILATUS: (*idet han styrter frem*) Holdt! Ingen røre hende! Gamle Kvinde,
 gaa bort i Fred!

---

⁹³Angest: Denne middelnedertyske staveform af "angst", var den almindelige i 1700- og 1800-tallet. [ODS]

- (373) KONEN: Nu vel da, jeg skal gaa!
 Men, gamle Løgner, faar du myrdet Jesus,
 da skal min Søn dit Hyklerhjærte finde
 og bore Dolken i din Morderbarm.
 Tvi! Blodsudsuger! Fraadser! Hykler! Løgner!
- (374) KAIPHAS: (*med dirrende Røst*) Jehovas vilde Harm skal ramme dig ...
- (375) KONEN: Jehova! Niding⁹⁴! kender du Jehova?
 Er han en Hund, der kommer, naar du fløjter,
 og bider den, som du ham pudser paa?
 Nej, kald paa Satanas! Ham kender du!
 Glæd dig til Evighedens Helvedkvaler!
 (*Synker paa Knæ for Pilatus*) : Tro ej hans lede Løgnerlæbe, Høvding!
 Misundelse og Frygt for Tab af Magten
 og Had til Sandhed hyler i hans Sjæl.
 (*Med graadkvalt Røst*) : Fat Naade med vor dyrebare Frelser,
 al Kærligheds og Sandheds rene Herre!
 Aah! Det besværges jeg dig ved den Kraft,
 der lod ham kalde Sønnen fra de Døde.
 (*Hun gaar langsomt ud, Pilatus rejser sig.*)
- (376) PILATUS: (*fast, seende paa Jesus*) Ja, hun har Ret, og Jesus er uskyldig.
 Ham skal der intet ske! Han kendes fri!
- (377) KAIPHAS: (*forfærdet*) Men hør dog!
- (378) PILATUS: Jeg vil ikke høre mere.
 Det er min Vilje, han skal vorde fri.
- (379) KAIPHAS: Men han har kaldt sig Konge. Sig mig, Jesus,
 sig, er du Konge?
- (380) JESUS: (*løfter Hovedet*) Ja, jeg er en Konge;
 og jeg er født og kommen her til Verden
 at vidne blot om Sandheden. Hver den,
 der er af Sandhed, lytter til min Røst.

⁹⁴*Niding*: En fej og kujonagtig person, der ved en handling eller forbrydelse har sat sig selv uden for sine medmenneskers kreds; person, som har gjort sig fortjent til almindelig foragt. "Niding" er en ældre stavemåde af "nidding", som kommer af det oldnordiske "níðingr", jf. nyhøjtysk "Neid". [ODS]

- (381) PILATUS: (*griber sig til Hovedet*) Ja, hvad er Sandhed?⁹⁵ - Folket skal jo dømme, hvad der er Sandhed nu i denne Sag.
Og Folkets Dom ... Nej, nej, du er uskyldig ...
Et Løfte mere eller mindre - brudt ...
Ja, ja, jeg føler jo, du er uskyldig,
og du skal vorde fri, om hele Folket
end rejser sig i dyrisk Raseri.
(*Han gaar uden for Søjlerne, Kaiphass spytter paa Jesus.*) Jeg finder ingen Skyld hos ham; hvad skal jeg saa gøre med en skyldfri?
- (382) MÆNGDEN: Korsfæst ham.
- (383) PILATUS: (*blegner*) Hvorledes?
- (384) MÆNGDEN: Korsfæst ham.
- (385) AHASVERUS' RØST: (*blandt Mængden*) Gør du det ikke, da er du ingen Ven af Kejseren.
⁹⁶ (*Det giver et Sæt i Pilatus, han er ved at styrte, men vakler tilbage til sit Sæde.*)
- (386) KAIPHAS: (*ivrig*) Aah! døm ham! døm ham dog som Landsforrædder!
Da vil du høste Ros hos Kejseren,
naar saa du kvæler Oprør i dets Vorden.
Thi Oprør er hans hele Tragten, lige
fra Galilæa, hvor han er begyndt ...
- (387) PILATUS: (*farer op*) Fra Galilæa? Er han Galilæer?
- (388) KAIPHAS: Det er han, ja.
- (389) PILATUS: (*aandeløs*) Saa er han fra Herodes' Omraade?
- (390) KAIPHAS: Ja.

---

⁹⁵*hvad er Sandhed?:* Her fortsætter Munk med Johannesevangeliets skildring af forhøret hos Pilatus, jf. NT: Joh. 18,37f: "Pilatus sagde til ham: Så er du altså konge? Jesus svarede: Du siger, jeg er konge. Derfor er jeg født, og derfor er jeg kommet til verden, for at jeg skal vidne om sandheden. Enhver, som er af sandheden, hører min røst. Pilatus sagde til ham: Hvad er sandhed?"

⁹⁶*ingen Ven af Kejseren:* Jf. NT: Joh. 19,12.

- (391) PILATUS: Aah! Gaa! Gaa med ham strax!
 Gaa med ham til Herodes! Bring ham did!
 Og lad Herodes dømme, lad Herodes!
⁹⁷ (*De fører Jesus raat ud, og alle gaar undtagen Pilatus, der synker kraftsløs ned paa sit Sæde.*)
 (TÆPPE!)

3. Akt: III

III. AKT

Samme Scene, Solen skinner stærkere, Pilalus sidder endnu sammensunken i sin Stol. Noget efter Tæppets Opgang træder

- (392) JULIA: (*ind*) Min Pontius! Du sidder her saa ene.
 End har du intet Maaltid faaet! Følg mig!
 Og mens vi spiser, skal jeg dig fortælle
 en sælsom Drøm. (*Opdager hans forandrede Udseende.*) Men, Pontius, er du syg?
 (*Da han intet svarer, bøjer hun sig ned over ham og kysser hans Mund.*) (*Forfærdet*)
 : Din Læbe er jo feberhed og tør?
- (393) PILATUS: (*tonløst*) Til Gengæld er min Pande klam og fugtig.
- (394) JULIA: (*ser paa ham*) Men Glæden er jo slukket i dit Øje?
- (395) PILATUS: (*som før uden at se op*) Til Gengæld raser Luen i mit Bryst.
- (396) JULIA: Hvad er der hændet dig, min Pontius?
- (397) PILATUS: Det værste, Julia, det allerværste,
 en Giftdolk har jeg boret i min Sjæl.
 Det bedste, Julia, det allerbedste
 i dette Hjerte har jeg myrdet selv.
- (398) JULIA: (*trygler*) Fortæl det, Pontius! Betro de Sorger,
 der hulker i dit Indre, til din Viv.

⁹⁷ *lad Herodes dømme, lad Herodes:* Ifølge NT: Luk. 23,7 sendte Pilatus Jesus til Herodes, da han hørte, han var fra Galilæa, hvilket var Herodes' ansvarsområde. Heraf udtrykket: "at rende fra Herodes til Pilatus".

(*Pilatus tier.*) (*Med en pludselig Anelse*) : O, sig mig, Pontius, har du dømt i Dag?

(399) PILATUS: Ja, jeg har dømt, dømt en, der dømte mig, fradømte mig min Hjertefred for evig.

(400) JULIA: (*med et Skrig*) O Pontius! En Yngling, der hed Jesus af Nazareth?

(401) PILATUS: Saa kaldte de, der løj, ham.

(402) JULIA: O Pontius! O Ve! Hvad har du gjort!
 I Morges, da du havde snoet dig
 af mine Arme ud og bort var gangen,
 og jeg igen var slumret ind, da saa jeg
 en Skikkelse tæt ved min Side staa,
 som talte til mig: "Jeg er Jupiter!
 Gak til din Mand og byd ham strengt fra mig,
 at han med den retfærdige, der stilles
 frem for hans Aasyn skal i Dag, ej maa
 det mindste sig beflitte!" Og da dette
 han havde sagt, saa saa jeg pludseligt
 al Verdens Guder samlede og alle
 gentog de stadig: "Den retfærdige!"
 Da laa du ved min Side; i mit Skød
 laa der et lille Barn, der lifligt smilte,
 men for mig stod en fager jødisk Yngling
 med Sandheds Lyn udglimtende fra Munden
 og Kærlighedens Straaler fra sit Blik.
 Han strakte Haanden ud som for at signe
⁹⁸vort lille Barn, da listed du dig frem
 og bored Morderdolken i hans Hjerte,
 saa Blodet vælded over mig og Barnet.
 Han sank til Jorden; men de andre Guder
 de flokkede sig tættere omkring os;
 da skød der fra hans Saar et Kors i Vejret,
 fra Vunden⁹⁹ vælded der paany en Blodstrøm,
 der vældig vælted alle Guderne,
 saa de i Blodet druknede og voldsomt

⁹⁸*signe*: Jf. "velsigne". Kommer af det latinske ord "signum" (tegn) dvs. at gøre korsets tegn for eller over noget og derved nedkalde Guds naade, velsignelse. [ODS]

⁹⁹*Vunden*: Flertalsform af "vunde", lånt fra det middelnedertyske "wunde", som betyder sår. [ODS]

bortskylledes og svandt i Jammerskrig,
 mens klagende det klang i Strømmens Brusen:
 ”Befat dig ej med den Retfærdige!”
 Tre Gange drømte jeg det samme, før
 jeg rædselslagen kunde undfly Søvn.

100

(403) PILATUS: (*der har lyttet spændt, gentager i altopgivende Kummer og synlig Rædsel*) ... Med Sandheds Lyn udglimtende fra Munden
 og Kærlighedens Straaler fra sit Blik!
 — Ja, det er ham, jeg kender ham igen.
 ... Jeg bored Morderdolken i hans Hjerter,
 saa Blodet vælded over dig og Barnet.
 ... Befat dig ej med den Retfærdige ...
 (*Han synker hen i Hulken:*)

(404) JULIA: O! Er han myrdet! Kommer jeg for silde?
 Hvor kunde du? Hvor kunde du ham myrde?

(405) PILATUS: (*tonløst*) Hvor kunde jeg!

(406) JULIA: O! Lad mig se hans Lig!
 Hvor ligger Kærligheds og Sandheds Guddom,
 strakt ud paa Løgnens hadefulde Jord?
 Den Gud, som hele Verden tørster efter,
 som den har stillet nu sin Blodtørst paa?
 (*bitter*) : Min store Husbond, du har dræbt en Gud,
 Almagts Konge, Verdenssukkets Attraa.
 Vis mig nu Stedet, hvor dit Offer faldt.

(407) PILATUS: (*hæst*) End er han ikke dræbt; thi jeg har givet
 ham i Herodes' Vold.

(408) JULIA: (*fatter Haab*) Hvad? i Herodes'?
 Maaske Herodes vil frikende ham?

(409) PILATUS: Det gør han aldrig, magtgrisk, som han er;
 thi naar han hører, Jesus kaldes Konge,

¹⁰⁰ *Tre Gange drømte jeg det samme, før jeg rædselslagen kunde undfly Søvn:* Jf. NT: Matt. 27,19: ”og mens han sad i dommersædet, havde hans hustru sendt bud til ham og ladet sige: Hold dig fra denne retfærdige mand. For jeg har i nat haft mange onde drømme på grund af ham”.

vil strax han rydde den Medbejler¹⁰¹ bort.

(410) JULIA: (*ivrig*) Saa send en Rytter strax! Forbyd! ...

(411) PILATUS: (*fortvivlet*) Forbyd ham?
Her nytter ingenting en Romers Magt.

(412) JULIA: (*hændervridende*) Men hvorfor har du ikke frikendt ham?
Er du en Blodhund vorden?

(413) PILATUS: Julia,
saá har jeg ingen, ingen Sinde kæmpet,
som jeg har stridt paa denne Rædselsdag.

(414) JULIA: (*heftig*) Hvad kan du kæmpe med? Du er en Romer;
du raader enevældigt disse Hunde.

(415) PILATUS: Nej, ikke saa, nej; paa den ene Side
stod blot min Lyst, min Vilje; paa den anden
stod alle Guderne og Kejseren
og hele Folket, rammende Beviser
og klare Vidner og min egen Ære,
mit Ord, min Ed, ubrydelige Løfter;
dér maatte Viljen lide Nederlaget.
O! hvo kan sejre, naar han har at kæmpe
med hele Verden plus sit eget Selv.

(416) JULIA: Og saa — saa tabte du?

(417) PILATUS: Saa tabte jeg.

(418) JULIA: (*med flammende Øjne*) Og dog — dog stod du ej alene, Pontius.
Med Kærligheds og Sandheds stærke Magter
stod du forbunden. Hvad er vel en Kejser,
et Folk, selv Æren imod Kærligheden?
Hvad er vel Ed, Bevis og faste Løfter
og alle Guder mod et Sandhedsblik?

---

¹⁰¹Medbejler: Konkurrent eller rival. En ”bejler” betyder oprindeligt en, der søger at vinde den samme kvinde som en anden.
[ODS]

(*Pause.*) (*med Taarer i Øjnene*) : O! Hvad er Verden uden Kærlighed?
 Og hvad er Kærligheden uden Sandhed?
 Er der et Liv i Verden, der ej opstod
 ved Kærlighedens store Avlekraft?
 Er ikke alt, som rører sig og lever,
 udsprunget af dens Guddoms-Skaberkraft?
 Er den ej Altets Salighed og Fryd?
 den, som alene givet Livet Værd?
 Maa ikke Livet sygne hen og dø,
 naar Kærligheden er berøvet Jorden?
 Men hvad gør ogsaa det, om Livet dør,
 naar Sandheds Tunge er for evig lammet?
 Thi hvad er Livet værd foruden Sandhed,
 naar Sned¹⁰² og Rænker lurder fra hver Krog,
 og man til ingenting kan Tiltro fæste?
 Hvad er selv Kærlighed foruden Sandhed?
 Sig, kan du tænke dig en værre Kval,
 end om min Kærlighed til dig var hyklet,
 om jeg mig ikke brød det mindste om dig,
 men lod kun saá, maaske besveg dig ogsaa?
 Og nu, nu har du myrdet grumt dem begge,
 har myrdet Livets Glæde, Livet selv.

- (419) PILATUS: (*dumpt*)¹⁰³ Nu har jeg myrdet, myrdet Livet selv.
 (*Han synker hen i Hulken.*) (*rejser sig brat, med sammenbidte Tænder*) : Er jeg en
 Romer? Staar jeg her og græder?
 Jeg, som har trodset Fjenderne i Slaget,
 med aabent Bryst og leet, naar det var værst,
 naar de i tætte Dynger faldt omkring mig,
 jeg græder nu, fordi en Ungersvend,
 en ubetydelig og ukendt Yngling,
 en jordisk Sværmer, der ved mange Vidner
 og fældende Beviser er kendt skyldig
 i Oprørslyst og Landsforrædderi,
 er dømt til Døden stemmende med alle
 de Love, jeg er kommen for at hævde
 og altsaa ogsaa med min Embedspligt.
 Jeg græder nu, fordi jeg gør min Pligt;

¹⁰²*Sned*: Gammeldansk ord, som betyder list eller kneb. [ODS]

¹⁰³*dumpt*: Tysk låneord ("dumpf") fra slutningen af 1700-tallet, som egentlig betyder fugtig, vådet. I denne sammenhæng: dæmpet, ned- eller undertrykt. [ODS]

men Kejseren vil visselig mig rose,
fordi jeg saá har forebygget Oprør.

(420) JULIA: (*forfærdet*) Hvordan? du hæder dig?

(421) PILATUS: Jeg gør min Pligt.

(422) JULIA: Er det din Pligt at myrde Sandheds Gud
og Kærligheds?

(423) PILATUS: Det siger bare du.
Bevist er ej det. Hvorfra ved det du?

(424) JULIA: Min Drøm ...

(425) PILATUS: Jeg har saa ofte drømt saa meget.
Vil du, at jeg skal svigte mine Pligter,
beviste Storforbrydere frikende
paa Grund af Drømme hos en overspændt
og fantasifuld Kvinde.

(426) JULIA: Men hvis nu
Herodes sendte ham tilbage til dig ...

(427) PILATUS: (*ser ud*) Det gør han ej.

(428) JULIA: Men hvis han gjorde det?

(429) PILATUS: Saa maatte jeg i Følge mine Løfter
og Eder lade Folket dømme ham.
(*ser atter ud*) : Men nu er det forbi.

(430) JULIA: Og derfor føler
du Naget nu.

(431) PILATUS: Saa ti dog stille, Kvinde!
Sig, hvad forstaar du dig paa Politik?
Jeg har kun handlet ganske, som jeg maatte.
Jeg føler intet Nag. Hvorfor dog Nag?

Jeg selv er ren, jeg selv er helt uskyldig.
Ansvaret er Herodes' eller Folkets;
og hele Sagen angaar ikke mig;
saa jeg er rolig.

(432) JULIA: Ja, hvad kan det nytte,
at du har lullet din Forstand til Ro,
naar dine Følelser, Overbevisning
højt skriger mod din Daad.

(433) PILATUS: Det gør de ikke.
Hvad er det dog? En ubekendt Forbryder
er dømt til Døden af en fremmed Konge.
Hvad angaar dette mig? At gøre saadant
et Væsen af saa ubetydelig
en Sag? Hvad skal det til?

(434) JULIA: Og hvis han nu
kom her tilbage?

(435) PILATUS: (*ser ud*) Men det gør han ikke.
Og gjorde han det end, nu vel, saa ved jeg
min Ed, min Pligt, mit Løfte; vel, saa stilled
jeg ham for Folket frem og spurgte, hvad
det vilde gøre med ham; hvad det svared,
det skete; det er alt; og ansvarsfri
staar jeg jo, hvad der hænder, ved mit Løfte.
Men det er nu kun dumme Drømmerier;
han har alt faaet sin fortjente Straf
af Kong Herodes og gaar ej igen.
(*Ser ud og styrter til Jorden*) : Bring Vand! Bring Vand! Jeg kvæles af en Brand!
Der er et Baal, som mig fortærer — her!
her inde, her, bring Vand, at det kan slukkes.

(436) JULIA: (*iler imod ham*) Min elskte Husbond!

(437) PILATUS: Se, de bringer Jesus
af Nazareth, histhenne, hid igen.
Vand, før han kommer, Vand, o bring mig Vand!
(*Julia iler ud; Pilatus vil rejse sig, men falder; endelig lykkes det; han lader sig*

synke ned paa Sædet; Julia vender tilbage med Vand, som han begærligt drikker.)

(438) PILATUS: Tak! Det har kølet alt, du elskte Viv!

(439) JULIA: Aah! Lov mig, du vil bryde alle Løfter!
Hvad er vel Romas Vælde imod Sandhed
og Kejseren mod Kærlighedens Gud?
Aah! Bryd kun Ederne, men frigiv Jesus!
Giv mig dét Løfte!

(440) PILATUS: (*rækker Haanden til hende*) Nu lad Hjertets Røst
kun overdøve Pligtens, Løftets, Ærens.

(441) JULIA: (*aandeløs*) Du lover altsaa ...
(*Kaiphas og alle de Ældste og en store Skare Stridsmænd kommer ind med Jesus;
Julia glemmer at fortsætte for at se paa Jesus; Pilatus stirrer paa ham med Rædsel:*)

(442) JULIA: Jo, jeg kender ham
igen fra alle mine Morgendrømme.

(443) KAIPHAS: Landshøvding! Hid vi kommer fra Herodes,
der bad os hilse dig saa mange Gange
og bringe dig hans Venskab for bestandig.
Det glædede ham svært at skue Kristus,
¹⁰⁴af hvem der gaaet er saa meget Ry.
Han lo naturligvis hans Kongedrømme
og alle andre Oprørsplaner ud
og gav os dette stolte Purpurklæde
¹⁰⁵(*En Tjener holder et saadant op*) at pryde denne høje Konge med.
Dog overdrog han dig den store Vinding
af Kejsergunst at straffe denne store
og farlige Oprører med den Straf,
han som Forbryder har fortjent: Korsfæstning.

(444) PILATUS: Sig, lød hans Ord saadan?

(445) KAIPHAS: Saa lød hans Ord.

¹⁰⁴Det glædede ham svært at skue Kristus: Jf. NT: Luk. 23,8.

¹⁰⁵Han lo naturligvis hans Kongedrømme og alle andre Oprørsplaner ud og gav os dette stolte Purpurklæde: Jf. NT: Luk. 23,11.

- (446) JULIA: (*stolt*) Kan du bevise det?
- (447) KAIPHAS: (*haanlig*) Kan du bevise
din Adkomst til her at forhøre mig?
Bevise mig din Ret til Mistro til
Ypperstepræstens Ord?
- (448) PILATUS: (*opbragt*) Jeg vil, min Viv skal
behandles med Ærbødighed af dig.
Men Jesus selv har hørt Herodes' Ord.
Lad ham saa vidne? Jesus, sig mig, sagde
Herodes samme Ord som Kaiphas nu?
(*Kaiphas knytter Haanden og bider sig i Læben.*) (*Jesus tier.*) Hvorledes? Tier du?
Jeg fordrer¹⁰⁶ Svar!
(*Jesus tier.*) Men taler du da ikke til mig? Ved du
da ej, at jeg har Magt at lade løs dig,
Magt at korsfæste dig.
- (449) JESUS: Du havde ingen
Magt over mig, hvis ikke den var given
dig ovenfra; og derfor haver den,
som overgav mig til dig, større Synd.
- 107
- (450) KAIPHAS: (*dristig*) Du hører, Høvding, at han trodser dig,
han haaner dig, han gider knap dig svare;
og naar han endelig oplukker Munden,
saa skælder han dig ud for magtesløs,
I Sandhed! Jeg beundrer denne Taalmod,
hvormed du finder dig i al hans Spot.
- (451) JULIA: (*stolt*) Vi bryder ikke os om din Beundring;
og ikke sandt, min elskte Pontius,
den gamle Spotter skal ej myrde Jesus?
- (452) PILATUS: (*løfter Hovedet og knuger hendes Haand*) Nej, nej, det skal ej ske.

¹⁰⁶fordrer: Kommer fra tysk og betyder her "forlange" eller "kræve". [ODS]

¹⁰⁷Du havde ingen Magt over mig, hvis ikke den var given dig ovenfra; og derfor haver den, som overgav mig til dig, større Synd: Jf. NT: Joh. 19,11.

- (453) KAIPHAS: (*dristigere*) Nej, tænk! Pilatus!
Saa Jødeland regeres af en Kvinde;
jeg mente ellers, at du var en Mand,
der ikke skjalv¹⁰⁸, fordi en Kvinde talte,
og dansede, naar hun fandt paa at fløjte.
- (454) PILATUS: Du vover meget.
- (455) KAIPHAS: (*dristigere*) Men jeg vinder lidet.
Der er et højst mærkværdigt Sammenhold
imellem Kvinden dér og denne Yngling.
Man skulde næsten tro ... Naa, nok om det.
Hun frygter mindre dig vist, end du hende,
og vover sagtens ogsaa derfor mer.
- (456) PILATUS: (*drager sit Sværd*) Forvovne¹⁰⁹ Gifttand! Dér du gik for vidt!
- (457) JULIA: (*grædende*) En saadan Skændsel er mig aldrig hændt!
- (458) KAIPHAS: (*ler uforfærdet*) Du drager Sværd! Du bliver modig, Høvding,
som ej tør gaa i Raad, hvis ej din Kone
staar ved din Side for at hjælpe dig.
- (459) PILATUS: (*med dirrende Røst*) Gaa, Julia!
- (460) JULIA: Jeg bliver!
- (461) PILATUS: Gaa!
- (462) KAIPHAS: Hun trodser.
Dér ser du selv, hvem der er Herre af jer.
(*Julia gaar ud med et rasende Blik til Kaiphass.*)
- (463) PILATUS: (*hvisker*) Jeg kunde myrde dig.
- (464) KAIPHAS: (*peger ud mod Pladsen, hvor Masser atter har samlet sig*) Men du
betænkte
dig ved at se min Livvagt samle sig.

---

¹⁰⁸*skjalv*: Arkaisk, højtidelig præteritumsform af verbet "at skælve". [ODS]

¹⁰⁹*Forvovne*: Bruges om person, der besidder stort vovemod. [ODS]

(*Pilatus tier.*) Nu, Høvding, fæld kun Dommen, vi er rede!
 Ved klare Vidner er hans Skyld bevist,
 og Folkets Vilje, som du vilde følge,
 den har du hørt. Og du har svoret paa
 at følge den ved selve Kejseren.

(*Pilatus farer sammen.*) Du ser, vi kender alle disse Forhold.
 Mensvoren¹¹⁰ skal du staa for hele Folket,
 mensvoren skal du staa for Kejseren,
 mensvoren ogsaa for dig selv og Vennen,
 du skylder Penge, hvis du Folkets Vilje
 ej lader ske.

(465) PILATUS: (*grubler*) Naturligt! Den maa ske!
 men den har talt i Hidsighed og Harme
 og uden Overlæg, nu maa den ændres;
 det maa jo kunne gøres. Men hvorledes?
 (*Rejser sig rask*) : Jeg ved det. Jeg vil tale til dem. (*Gaar uden for Søjlerne*) : Hør
 mig.

I har ført dette Menneske til mig
 som En, der vil forlede jer til Frafald;
 og se, jeg har forhørt ham i jert Paahør,
 og ikke hos ham fundet nogen Skyld
 i det, hvorfor I har anklaget ham;
 saaledes gik det ogsaa med Herodes;
 thi han har sendt os ham tilbage. Nu,
 da intet han har gjort, som han er skyldig
 at dø for, vil jeg revse ham og lade
 ham løs.

(466) MÆNGDEN: Korsfæst ham!

(467) PILATUS: (*ophidset*) Hvad har han da gjort?

(468) MÆNGDEN: Korsfæst! Korsfæst ham!

(469) PILATUS: (*skriger og stamper med Foden*) Hvad har han da gjort,
 for hvilket han maa dø?

(470) EN RØST: (*blandt Skaren*) Jo, han har kaldt sig

¹¹⁰Mensvoren: En person, som har aflagt falsk ed. [ODS]

Guds Søn, Søn af den højeste.

(471) DE ANDRE: Korsfæst ham.

(472) PILATUS: (*med Rædsel i Blikket; gaar tilbage til Sædet*) Guds Søn! O! Er du virkelig Guds Søn.
(*Jesus tier og bøjer Hovedet.*)

(473) KAIPHAS: End spotter han.

(474) PILATUS: (*stønnende*) Og ham, ham skal jeg lade af Mængden dømme til en grusom Død.
(*Pause. Pilatus synes at gruble fortvivlet.*)

(475) KAIPHAS: (*skarpt*) Hvis ej du fælder nu din Dom, Landshøvding, saa sender Bud vi strax til Kejseren,
(*Pilatus farer sammen.*) at her i Landet er en Oprørsstifter, hvem du beskytter og slet ej vil straffe, skønt han har prøvet paa at blive Konge; alt tyder paa, du staar i Ledtog med ham, og vi ved ikke mer, hvad vi skal gøre, men om han nok vil sende Bud og Hjælp. Døm altsaa eller ...

(476) PILATUS: Men I ved jo godt, at det er Mængdens Dom og ikke min ...

(477) KAIPHAS: Men Mængdens Dom har lydt ...

(478) PILATUS: (*langsomt*) Det har den, ja.
(*springer op med et straalende Smil*) : Men den skal lyde om. Nu ved jeg Raad.
(*Klapper i Hænderne. Soldat kommer.*) Hent Barabbas herop!
(*Soldaten gaar.*)

(479) KAIPHAS: (*uroilig*) Hvad vil du, Høvding?

(480) PILATUS: (*med et lykkeligt Smil*) Kun narre dig og alle disse her, der blot er komne hid af Had og Avind og nu vil myrde den uskyldige.
(*Gaar udenfor.*) Den gyselige Morder Barabbas, som er berygtet over hele Landet for sine djævelske Forbrydelser,

hvis sidste Gerning var den vidtomtalte:
 han knuste mod en Sten med dyrisk Raahed
 et lille Barnehoved, mens dets Moder
 laa hjælpeløs og bunden og saa til,
 (*Gysen i Skaren*) er grebet i sin blodbestænkte Hule.
 Nu ved I, efter Skik skal jeg til Paaske
 frigive jer en Fange, hvem I vil.
 (*Soldaten kommer, Pilatus raaber ind*) : Før Barabbas og Jesus ud! Nu kan
 I vælge mellem Barabbas og Jesus.
 Den ene eders Konge, eders Lærer
 med Kærlighed og Varme til jer alle
 og Søn af Verdens allerbedste Gud.
 Den anden eders Frygt og eders Plage
 med Død og Pinsel til jer allesammen
 og Søn af Verdens allerværste Djævel.
 Nu kan I vælge mellem disse tvende!
 (*Stilhed i Mængden.*)

(481) KAIPHAS: (*med høj Røst*) Den ene volder Gru i dette Liv,
 den anden i det næste; dette Liv
 er kun et Nu; det næste Evigheden.
 (*Stilheden vedvarer.*)

(482) PILATUS: (*tordnende*) Ti! Lad dem vælge selv!

(483) KAIPHAS: (*uden at agte paa ham*) Jehovas Ord:
 ”Forbandet være den, hvis Læbe tier ...”

(484) MÆNGDEN: Korsfæst! Korsfæst ham! Frigiv Barabbas!
 Men bort med dette Menneske! Korsfæst ham!

111

(485) PILATUS: (*griber om en Søjle*) Forbandet være dette Djævlefolk!
 (*til Soldaten*) : Saa giv ham fri paa Maa og Faa i Sværmen!
 (*Barabbas løslades, han spytter paa Kristus og slaar ham paa Siden.*)

(486) BARABBAS: Hil være dig, Messias, du, vor Konge!

(487) PILATUS: (*glemmer sig selv, styrter ind paa Barabbas og slaar ham til Jorden,
 sparker til ham og styrter ham ned ad Trapperne, gaar selv tilbage og synker ned i
 Sædet. Efter en pause*) Det glider hen paa Dagen.

¹¹¹Frigiv Barabbas! Men bort med dette Menneske! Korsfæst ham: Jf. NT: Mark. 15,6-15 samt paralleller i de andre evangelier.

- (488) KAIPHAS: (*haanende*) Folkets Røst
har atter lydt. Hvi tøver du, Pilatus?
- (489) PILATUS: (*farer halvt op, og synker atter tilbage*) Ti! Eller ved den store Jupiter
skal du faa samme Medfart som den anden.
(*Folket begynder af raabe: "Korsfæst ham!" uden Ophør. Pilatus gyser, men sid-
der ellers sammensunken, Jesus staar rank og rolig uden at røre en Mine, Kaiphas
ser med hemmelig Skadefryd lurende snart paa Jesus, snart paa Pilatus; de øvrige
begynder at hviske sammen.*)
- (490) KAIPHAS: Hvorlænge vil du dog betænke dig?
O! Sig mig dine Grunde til at tøve!
(*Pilatus tier.*) Du tier? Ja, for du har ingen Grunde,
aldeles ingen. Kejseren har sendt dig
herhid at slaa hvert Oprør ned i Landet
og holde Folket lydigt under Rom.
Nu vel! Det er din Pligt at dræbe ham.
- (491) PILATUS: (*stille*) Det er min Pligt.
- (492) KAIPHAS: Fremdeles! Det er Lovens Bud, at alle,
der trodser Landets lovlige Regering
og rejser sig mod Kejseren maa dø,
saa Loven byder dig at dræbe ham.
- (493) PILATUS: (*som før*) Ja, Loven byder det.
- (494) KAIPHAS: Ved Guderne,
ved alle høje Guder har du svoret,
at Folkets Røst i Dag du vilde følge;
du har det ved dit Æresord befæstet.
Du ser, din Ære, alle Guderne
vil og hans Død.
- (495) PILATUS: (*som før*) Ja, Guderne og Æren.
- (496) KAIPHAS: Endvidere har og din Ven Herodes
og Folket, du behersker, sagt sin Vilje
i tydelige Ord, hvoraf det fremgaar,
din Ven og Folket ogsaa vil hans Død.

- (497) PILATUS: (*rystet*) Min Ven og Folket.
- (498) KAIPHAS: Endelig har mange
fuldgode Vidner aflagt for dit Aasyn
et saadant Vidnesbyrd, at det er klart, at
Retfærdigheden kræver og hans Død.
- (499) PILATUS: (*bævende*) Retfærdigheden ogsaa.
- (500) KAIPHAS: Og tilsidst
maa vi jo huske, du har intet Ansvar,
hvad end der sker, at du har lagt det fra dig
paa Folkets Skuldre.
- (501) PILATUS: Ja, paa Folkets Skuldre.
(*Pludselig, med et anspændt Udtryk*) : Men sig mig — thi du maa jo kende Folket
langt bedre, end jeg gør det — tror du, at det
er ondt og raat og følesløst¹¹² og grusomt.
- (502) KAIPHAS: (*mistænksom*) Hvorledes?
- (503) PILATUS: (*lurende*) Tror du, det kan fatte Medynk
med mig, naar det min store Smerte skuer,
og fri mig for alt Ansvar.
- (504) KAIPHAS: (*tryg*) Vær kun tryg!
- (505) PILATUS: Saa aldrig nogensinde det vil raabe,
at det var mig, der voldte dennes Død?
- (506) KAIPHAS: Nej, det skal aldrig ske.
- (507) PILATUS: Jeg tror dig ikke;
thi det kan ej forstaa min Hjertekvide¹¹³;
og det er haardt.

---

¹¹²*følesløst*: Rytmen i versene gør, at Munk her har været nødt til at udelade en stavelse. Egentlig burde ordet være stavet ”følelsesløst”.

¹¹³*Hjertekvide*: Ordet ”kvide” betyder i denne sammenhæng trængsel, nød og smerte. Bruges nu kun højtideligt, arkaisk eller spøgende. [ODS]

- (508) KAIPHAS: Er Jødefolket haardt?
- (509) PILATUS: Jeg frygter, det er grumt og haardt i Sindet.
- (510) KAIPHAS: (*beroliget*) Nej, intet Folk er mere blødt i Hjertet.
Dets Skal kan være streng og haard; men Kærnen
er mild og blød og kærlig; hvis det ser
i Nød en Næste, er det end en Fjende,
da bløder Hjertet, og da vil de gerne
ham gøre alt det gode, de formaar.
- (511) PILATUS: Er du saa vis paa det?
- (512) KAIPHAS: (*uden at ane noget*) Aldeles, Høvding.
Er der en Fjende, de har villet myrde,
og som de ser i svare¹¹⁴ Lidelser,
strax fatter de Barmhjertighed og stræber
med kærlig Haand at hele hver hans Vunde.
Saa frygt kun ikke det!
- (513) PILATUS: Jeg tror dig, Præst.
(*til Stridsmændene*) : Før Jesus ud for hele Folkets Aasyn,
og hudstryg ham, saa Blodet rinder af ham,
og dybe Vunder gaber paa hans Barm!
Tryk saa en Tornekrone paa hans Pande;
men gør det hele med utrolig Raahed,
saa grumt og ondt og djævelsk, I formaar!
(*Ser paa Jesus, der staar uden af røre en Fiber.*) Hvordan? Du skælver ej, du gyser
ikke?
(*Jesus føres ud.*)
- (514) KAIPHAS: (*uforstaaende*) Hvad! Vil du pine ham?
- (515) PILATUS: (*højtidelig*) Den sidste Prøve!
Det sidste Spil imellem dig og mig.
(*Slagenes Susen høres; for hvert Slag gaar der et Gys gennem Pilatus; han vender
sig bort og holder Haanden for Ørene.*) Sig! hører du hans Skrig?
- (516) KAIPHAS: Jeg hører intet.

---

¹¹⁴svare: Arkaisk sideform til "svær". I betydningen "betydelig". [ODS]

- (517) PILATUS: (*med vild Rædsel i Øjet*) Hvordan? Han jamrer ikke i sin Smerte?
Er han en Romer da?
- (518) KAIPHAS: (*spottende*) Nej, han er Gud.
- (519) PILATUS: (*farer sammen, Krigsmændenes Spot høres*) Du glemte, Kaiphas, før, at
i min Kamp
mod Pligt og mod Retfærdighed og Love
og Ære, Løfte, Guder, Ven og Folk
staar Kærligheden, Følelserne med mig.
- (520) KAIPHAS: Du mener Julia? Jovist, men husk,
hvis Kejseren først vorden er din Fjende,
da vil han efterstræbe eder begge.
Og enten maa hun dø en ussel Død
med dig hvad¹¹⁵ eller svige dig og flygte
og søge sig i Rom en bedre Husband,
der ikke ved sit Landsforrædderi
skal bringe Skam og Skændsel over hende.
- (521) PILATUS: (*bleg*) Du Djævel, atter har du Ret! — Ja vist,
vist maa han dø! — Jeg er jo ansvarsfri —
Nej, nej, det skal ej ske — Hvorledes var det:
Hans Blod det kom jo over os og Barnet —
”Befat¹¹⁶ dig ej med den Retfærdige!”
- (522) KAIPHAS: (*forfærdet*) Pilatus! Kom dog til dig selv!
- (523) PILATUS: (*aandeløs lyttende*) Ti stille!
(*Et Øjeblik høres blot Slagenes Susen, dernæst et halvkvalt Rædselsskrik fra Mængden.*) (*Til Kaiphas*) : Haha! Nu vinder jeg! Nu vinder jeg!
Men denne Dag og Kamp var og den værste
end i mit Liv. Du kæmper godt, o Kaiphas.
Men jeg, jeg sejrer nu.
- (524) KAIPHAS: Jeg fatter ikke.

¹¹⁵*hvad*: Ordet ”hvad” kan være indsat for at markere et ophold eller udbrud: ”med dig hva’ - eller svige dig og flygte”.

¹¹⁶*Befat*: Verbet ”at befatte sig”. Kommer af det middelnedertyske ”bevaten” - her brugt i en imperativ, negeret form af betydningen ”at beskæftige sig med” eller ”at indlade sig på noget”. Jf. tysk ”sich befassen”. [ODS]

(525) PILATUS: Nej, jeg forstaar dig, luskende Sjakal;
 du kender ej Medlidenhed og Medynk.
 Du vilde før besnakke mig; du mente,
 at Folkets Hjerte var et Ulvehjerte,
 der tørsted efter Blod og aldrig kunde
 det mindste røres ved en Næstes Smerte.
 Men vid: det kvalte Rædselssuk fra Mængden,
 der lød ind til os nys, forkyndte mig
 den vordende Barmhjertighed iblandt dem.
 Nu er de ikke længer vilde Rovdyr,
 der tuder, smægtende af Blodtørst: ”Korsfæst!”
 Nu har de set hans gyselige Kvaler;
 og naar jeg nu tilføjer ham den sidste
 Forhaanelse, da vil de rørt af Medynk
 og kvalt til Taarer raabe: ”Giv ham fri!”
 (*Han griber Kappen fra Herodes og iler ud, hvor Jesus staar næsten nøgen og stærkt blødende med et Rør i Haanden og en Tornekroner paa Hovedet. Kaiphass følger ham.*) (*Sagte til en romersk Soldat*): Hent Vand! at vi kan tvætte¹¹⁷ strax hans Vunder
 (*Soldaten gaar og kommer noget efter tilbage med et Fad med Vand.*)
 (*Pilatus kaster Purpurkappen over Jesus, idet han siger til Folket:*) Se! hvilket Menneske!¹¹⁸ (*Han spytter paa ham, alle Stridsmændene ligesaa, hvorefter de alle knæler om ham.*) Hil være dig,
 du Konge over Jøderne!

(526) STRIDSMÆNDENE: (*ler*) Hil, Konge!
 (*De rejser sig og begynder med deres Spot igen.*)

(527) PILATUS: Sku eders stolte Konge, Jøder.

(528) KAIPHAS: (*med høj Røst*) Vi
 har ingen Konge uden Kejseren.

119

(529) PILATUS: (*peger med Haan paa Jesus*) Hvad vil I saa med denne stolte Konge?

(530) MÆNGDEN: (*idet Kaiphass knytter begge Hænder mod den*) Korsfæst! Korsfæst ham!

¹¹⁷tvætte: Betyder at rense, rengøre eller vaske. [ODS]

¹¹⁸Se! hvilket Menneske!: Jf. NT: Joh. 19,5: I 1907-oversættelsen og i 1948-oversættelsen: ”Se, hvilket menneske!” I 1992-oversættelsen ændret til det mere prosaiske: ”Se, her er manden!”

¹¹⁹Vi har ingen Konge uden Kejseren: Jf. NT: Joh. 19,15.

(531) PILATUS: (*staar lidt, som om han ikke har hørt det, eller ikke tror, at han har hørt rigtig, siger saa med dirrende Stemme*) Men han er uskyldig.
Hvi¹²⁰ da korsfæste ham?

(532) MÆNGDEN: Korsfæst! Korsfæst ham!

(533) PILATUS: (*med Graad i Røsten*) Men naar han er uskyldig?

(534) AHASVERUS: (*Røst blandt Mængden*) Korsfæst ham!
Enhver, der gør til Konge sig, gør Oprør
mod Kejseren; vil ej du straffe ham,
da er du ingen Ven af Kejseren.

121

(535) MÆNGDEN: Da er du ingen Ven af Kejseren.

(536) PILATUS: (*vakler, mens Sveden bryder ud paa hans Pande*) Jeg kan ej mere — nej,
jeg kan, jeg vil ej
befatte mig med den uskyldige —
— og dog — hans Blod — ned over os — vort Barn.
(*Griber Vandfadet og vasker Hænderne i alles Paasyn*) : Jeg mine Hænder tor¹²²;
jeg er uskyldig
i Blod af den retfærdige.

(537) MÆNGDEN: (*med een Røst*) Hans Blod
det komme over os og vore Børn!

123

(538) PILATUS: (*tumler ved disse Ord og synker i Knæ, mens han hvisker*) Det komme
over os og vore Børn!

(539) PILATUS: (*skriger*) Jeg kan ej mer! Det bryder al min Kraft!
Bort! Før ham bort! Gør med ham, hvad I vil!
Men bare bort! Bort strax! Jeg er uskyldig!

¹²⁰Hvi: "hvorfør".

¹²¹vil ej du straffe ham, da er du ingen Ven af Kejseren: Jf. NT: Joh. 19,12.

¹²²Jeg mine Hænder tor: Bibelsk reference til NT: Matt. 27,24. Verbet "at to" betyder at befri for snavs eller at vaske. Hermed gør Pilatus til kende, at han ikke havde noget ansvar i dødsdommen. [ODS]

¹²³Hans Blod det komme over os og vore Børn: Jf. NT: Matt. 27,24-26.

(*Jesus føres bort af hele Følget.*) (*Til en romersk Soldat, der nøler:*) Hør end et Bud! Skriv: ”Jesus Kristus, Konge for Jøderne!” paa Korset over ham.

(540) KAIPHAS: (*der har hørt det, vender tilbage, idet Romeren bøjer Hovedet og gaar*) Nej, skriv ej saa, Pilatus! skriv, han kaldte sig Jødekongen!

(541) PILATUS: (*farer op med et Blik, som om han vil myrde ham, og løfter sine knyttede Næver over ham, mens han tordner*) Hvad jeg skrev, det skrev jeg.
¹²⁴ (*Kaiphas skynder sig bort efter de øvrige, Pilatus styrter og synker fuldstændig sammen paa Gulvet.*)
 (*TÆPPE!*)

4. Akt: IV

IV. AKT

Pilatus ligger endnu paa Jorden, Julia kommer ind.

(542) JULIA: (*med sitrende Røst*) Er Sagen endt, min Husbond? Alt er stille. Men hvad, min Pontius, er du her ikke?
 (*raaber*) : Min Pontius, Pontius! (*opdager ham*) : Pontius, er du syg?
 (*hun træder nærmere og løfter hans Hoved*) : Hvad fattes¹²⁵ dig? (*pludselig, greben af Angst*) : Du har da frikendt ham?
 (*Pilatus tier.*) Aah! Du har domfældt, du har domfældt ham?
 (*Pilatus søger at rejse sig, men synker atter sammen.*) Aah! Har du gjort det? Er alt Haab forbi?

(543) PILATUS: (*med tykt Mæle*) Der er endnu et Haab.

(544) JULIA: (*aandeløs*) Og hvilket?

(545) PILATUS: Døden.

¹²⁴Hvad jeg skrev, det skrev jeg: Jf. NT: Joh. 19,19-22.

¹²⁵fattes: I betydningen: ”hvad fejler du?” eller ”hvad er der i vejen med dig?”.

(546) JULIA: Hvad? Hvilken Død?

(547) PILATUS: Den nærmer langsomt sig.
Lad mig blot ligge udstrakt, som jeg ligger,
foruden Mad og Drikke, Haab og Ømhed,
saa vil den naa mig i det lange Løb.

(548) JULIA: Saa har du gjort det?

(549) PILATUS: Ja, det er fuldbyrdet.
Den tunge Dom er fældet — over mig.

(550) JULIA: Dig — over dig?

(551) PILATUS: Den tunge Dom: hans Blod
vil komme over os og vore Børn.
(Julia gyser, en Hulken gennemryster hende, Pilatus stirrer stum hen for sig. Endelig opdager han hendes Hulken og rejser sig ved en Kraftanstrengelse; han klapper hendes Haand og Kind og forsøger at trøste hende.)

(552) PILATUS: Græd ej, min Julia, græd ikke saadan,
men skaan dit fine, skrøbelige Legem,
græd ikke saadan, græd dog ikke saa!
Det hele angaar jo slet ikke os,
vi er uskyldige, fri for hvert Ansvar;
det er jo sørgeligt — naturligvis,
at Folket i sit blinde Raseri,
forført, vil myrde sligt et Menneske;
men derved er der ingenting af gøre.
Vi to, vi mægter da i hvert Fald intet
imod et Folk, men maa slaa os til Taals med,
at Himlens høje Guder vil det saa,
og lade Skæbnen gaa sin visse Gang,
som det er Jupiters, Fortunas Vilje,
der ændres ej ved Menneskenes Attraa.
Saa, saa, min elskte Viv, saa, stands din Graad!
Vi har jo intet Ansvar; jeg har handlet,
som Pligten bød mig det, som Ed og Ære
og Kejseren og Lovene og Folket,
mit Løfte, Vennerne, min Kærlighed,
ja, min Samvittighed har budt mig det,

og først og sidst og mest de høje Guder,
de rent ukrænkelige, hellige,
almægtige, retfærdige, der straffer
med frygtelige Pinsler hver en Synder,
der tager deres Navn forfængeligt.
Du vil da ej, jeg skulde ringeagte
de Love, jeg er sat at hævde her,
jeg skulde svige utro mine Venner,
der stoler fast og tillidsfuldt paa mig,
jeg skulde være grusomt uretfærdig,
jeg, der skal vogte al Retfærdighed,
jeg skulde som Tyran igennemdrive
min Urets-Vilje imod Folkets Bøn,
jeg skulde som Forrædder støtte Fjender
af Kejseren, hvis Hjælper jeg skal være,
jeg skulde handle mod min Kærlighed,
saa at fortabt den maatte gaa til Grunde,
jeg skulde fylde min Samvittighed
med Selvbebrejdelser og bitre Klager,
og endelig jeg skulde haane dem,
der gav mig Livet og har staaet bi mig
med Lykkens Gavevæld, de høje Guder,
jeg skulde staa for dem og Mennesker
som en Meneder, en mensvoren Løgner.
Det kan dog ingen ægte Viv forlange
med Rette af sin Husbond. Og til sidst,
hvad er det saa dog for et farligt Væsen,
du gør af noget saa uvæsentligt.
En Jødedreng, forvoven Oprørsstifter,
en syndig, tøjlesløs og farlig Fyr,
hvis Slethed er bevist af klare Vidner,
saa hver, der har Fornuft, indrømmer det,
han er kendt skyldig til at dø som det,
han jo bevisligt var: en Storforbryder,
kendt skyldig af en klog og kyndig Konge
og af et vældigt Folk og derpaa dømt
ifølge Lovene og sikkert ogsaa
med Kejserens, hans Overherres, Vilje,
hvem han saa frækt har sat sig op imod,
og jeg, der ej har mere Del i Sagen,
end om den blot var blevet mig berettet,

og jeg ham løseligt selv havde skuet
 — thi mere Del har jeg i Sandhed ikke,
 det tør jeg sværge paa ved Guderne —
 jeg maa nu se min Viv begræde ham,
 som var han hende en uskyldig Slægtning
 og ej en ubekendt og fræk Forbryder!
 Ja, dette viser ret hans Trolddomsmagt,
 naar han kan faa en Kvinde til at græde
 saa ubehersket, har hun bare set ham.
 Du store Jupiter, hvor var han farlig!
 han har nok kendt til hemmelige Kunster!
 og Gudskelov, at en saa mægtig Troldmand,
 der var saa farlig for vort hele Rige,
 ja, ikke bare for vor Statsforfatning,
 men for vor hele Magt og Herredømme,
 ja, ikke blot for vor, men ogsaa for
 de hellige, ukrænkelige Guder,
 hvem vi dog skylder al vort Liv, vor Styrke —
 jeg siger: godt, at denne Oprørsstifter
 og Gudsbespotter nu er ryddet bort,
 at ... Men saa hør dog efter, hvad jeg siger.
 Stands denne Graad, der ryster vildt dit Indre!
 Stands den, om ej for andres Skyld, for Barnets,
 som du skal føde, thi maaske kan denne
 Ophidselse, om den skal vare længer,
 det skæbnesvangreste af alting blive;
 tænk, hvis det nu blev vanskabt — hvilken Smerte!
 saa var ...

(553) JULIA: (*ser paa ham med taareblændede Øjne*) ... den tunge Dom fuldbyrdet, at hans Blod var kommet over os og Barnet.

(554) PILATUS: (*vakler, som om han havde faaet et Slag, og tier, Julia bøjer Hovedet og begynder atter at hulke; endelig siger han indtrængende*) Stands denne Graad, stands dine Taarer, Julia?
 (*Da hun blot hulker stærkere, skriger han heftigt, idet han rusker i hende:*) Jeg siger dig, der er ej Grund til Graad;
 det hele er saa latterligt og ringe,
 saa ubetydeligt, uvæsentligt ...

(555) JULIA: (*søger at standse sin Hulken*) Retfærdiggør du dig?

- (556) PILATUS: Der er jo intet,
hvorfor jeg kan retfærdiggøre mig;
jeg er jo ansvarsfri; jeg har jo ikke
befattet mig med denne — skyldige.
- (557) JULIA: (*meget langsomt*) Er han da dømt med Ret?
- (558) PILATUS: Det maa han være.
- (559) JULIA: Du tvivler altsaa?
- (560) PILATUS: (*hurtig*) Nej, nej, jeg er sikker.
- (561) JULIA: (*ganske langsomt*) Og skulde *du* ha' dømt?
- (562) PILATUS: (*overbevisende*) Saa havde jeg
det samme idømt ham. Lad blot dig trøste!
(*Han trykker et beroligende Kys paa hendes Mund; hun ser op og skyder ham bort
med de taarefyldte Øjne lynende.*)
- (563) JULIA: Gaa bort, Landshøvding! Find min Pontius!
Hvordan? Din gyselige Morderløbe,
der brænder end af Løgnen, den har udtalt,
den har i ubegribeligste Raahed
formastet frækt sig til af kysse min.
- (564) PILATUS: (*vil drage hende til sig*) Men Julia dog!
- (565) JULIA: (*river sig løs*) Befri mig fra din Haand,
der stinker end af Blodet, den har udgydt!
Gaa ud i Skovene og overfald
og myrd fra nu af værgeløse Kvinder
og Børn, men ikkun de uskyldige.
- (566) PILATUS: (*skælvende*) Du flyr min Favn?
- (567) JULIA: Naturligvis, du Blodhund.
Tror du, at jeg vil hvile ved et Hjerte,
som lader blidt og mildt, men som jeg ved

kun buldrer i en grusom Blodtørstrasen.
Tror du, at jeg vil skue i et Blik,
der synes fromt og ømt, men som jeg ved
lumsk spejder om og lurere for at finde
et skyldfrit Offer for sin Dyriskhed.

(568) PILATUS: O, elskte Julia!

(569) JULIA: Ti med det "Elskte"!
det er en Løgn, du frejdigt nu kan lyve,
fordi du nu har myrdet Sandheds Gud.

(570) PILATUS: Du tvivler om min Kærlighed?

(571) JULIA: Umuligt,
at du kan elske, føle Kærlighed,
du, der har myrdet Kærlighedens Guddom
og anser Daaden for Retfærdighed.

(572) PILATUS: (*smertelig*) Du elsker mig da ikke mer?

(573) JULIA: At elske
det er et Ord, som du i Dag har dødet,
og vore Veje skilles fra i Dag;
Stil du tilfreds dit Hjertes grumme Blodtørst
ved fortsat Myrden af uskyldige!
Jeg iler hjem til Rom, saasnart jeg har
med Hjertets Taarer vædet denne Guddom,
hvis rene Legem du har smurt med Blod.

(574) PILATUS: Du vil forlade mig?

(575) JULIA: Det vil jeg, Høvding,
thi hvorfor skulde jeg ej gøre det?

(576) PILATUS: Du har dog ægtet mig.

(577) JULIA: Dér løj du atter.
Dig har jeg aldrig ægtet, grumme Blodhund,

der læskes ved uskyldigt Hjerteblod.
 Han, jeg har ægtet, var et Menneske,
 der talte Sandhed, og der følte Ømhed;
 ham har i Dag du myrdet grumt, Landshøvding;
 Pilatus dræbte Pontius, o Kummer!
 Landshøvdingen har myrdet Mennesket.
¹²⁶Giv mig min Pontius igen, Pilatus!
 Giv mig min Pontius, min Pontius!

(578) PILATUS: (*synker ned i sit Sæde dumpt*) ¹²⁷Det er for silde. Pontius er død.
 Pilatus dræbte Pontius. Nu angrer
 Pilatus Daaden; men det er for sent.

(579) JULIA: (*taarekvalt*) Det er for sent.

(580) PILATUS: (*mekanisk*) Det er for sent, for sent.
 Det allerbedste har jeg myrdet i mig,
 det værste overlever nu det bedste
 og ser med Rædsel paa sit Offers Lig.

(581) JULIA: Men sig, hvor kunde du dog, Pontius?
 Hvor kunde Løgnens Fjende knuse Sandhed
 og Hadets Hader knuse Kærlighed?

(582) PILATUS: Hvor kunde jeg? — Spørg Parcerne¹²⁸, der sidder
 og spinder Spindet, de ej selv forstaar!

(583) JULIA: Aah! Han var den, jeg havde længtes efter,
 som dér han stod saa lys og straalende
 og ren og klar og sand foruden Lyde,
 det sande Menneske som Kærlighed,
 der følte det som Salighed at være
 sig selv et intet og os andre alt,
 den store Kærlighed, der kun vil yde,

¹²⁶*Landshøvdingen har myrdet Mennesket*: Denne lidt mærkelige formulering er givetvis en hentydning til NT: Joh. 19,5. Her er nemlig den latinske oversættelse "Ecce homo", hvilket kan betyde: "Se, hvilket menneske!" men også kan betyde: "Se, mennesket!"

¹²⁷*dumpt*: Ordet er brugt tidligere i skuespillet, men ikke i samme betydning. Her: sløvt eller tungt. [ODS]

¹²⁸*Parcerne*: Egentlig refererer navnet til de romerske fødselsgudinder Nona, Decuma og Morta (jf. det latinske "parcae": de, der føder). Fødselsgudinderne blev dog tidligt identificeret med den græske mytologiske skæbnegudinder (Klotho, Lachesis og Atropos), der, ligesom den nordiske mytologiske tre norner i øvrigt, spinder menneskets livstråd, udmåler længden og klipper den over. [DSD]

som ofrer fro sit Liv for dem, den elsker,
 som kærligt heler søndertraadte Hjerter
 og splitter Mulmet i de frosne Sjæle
 med Straaler fra sit varme Frelserblik,
 og den, som gennemrystedes af Sandhed,
 der kunde tie stolt, naar Løgnen talte.
 I Aftes sagde jeg, at hvis der var
 en saadan Gud, var saligt det at leve;
 men det er rædselsfuldt at leve, naar der
 blot var en saadan Gud, men ingen er.
 Og Pontius, nu har du saa det maget¹²⁹,
 at blot der var, at ikke mer der er.

(584) PILATUS: *(som længe ikke har hørt efter, farer op i Sædet med et Rædselsskrig og synker strax tilbage igen)* Aah!

(585) JULIA: Pontius!

(586) PILATUS: *(gør det igen)* Aah!

(587) JULIA: Pontius! Hvad er der?

(588) PILATUS: Aah! Nu igen!

(589) JULIA: Men sig ...

(590) PILATUS: Aah! Sidste Gang!
 Aah! Guderne ske Tak, nu er det ovre!

(591) JULIA: *(griber hans Haand)* Hvad er der, Pontius? Dit Blik er vildt,
 din Haand er klam, din Pande kold og fugtig,
 og dine Læber dirrer som i Krampe.

(592) PILATUS: O, dette gyselige! Fire Nagler,
 een i hver Haand og een — een i hver Fod.
 De bores i, saa Blodet sprøjter ud,
 mens Tornekronen flænses i hans Pande,

---

¹²⁹ *maget*: Beslægtet med det oldnordiske "maka" (bearbejde), jf. tysk "machen". Betyder at ordne, indrette eller arrangere paa en vis måde. I denne sammenhæng: det samme som "gjort". [ODS]

og Ryggen svider af de mange Saar,
 og Spyt og Spot og Gift udslynges mod ham. —
 Og nu — nu rejser de det tunge Træ,
 hvorpaa hans rene Legem hænger udstrakt
 forsmægtende i Solens grumme Hede
 og uden blot een Medynks-Taares Læsken.
 Tys — kan du høre — Tys! han klager ikke,
 skønt Rædsels-Smerte martrer i hans Barm,
 og Dødningbenene de griner af ham
 udsprede trindt omkring paa Golgatha.

(593) JULIA: (*gyser*) Paa Golgatha? Det er jo langt herfra!

(594) PILATUS: Var det end hundred, tusind Mile borte,
 fornam¹³⁰ jeg dog den mindste Enkelthed.
 Nej se, dér staar den fede Spurius;
 han vil nok gerne ha' den fine Kjortel;
 de kaster Lod;¹³¹ ja saa, nej, gode Spurius,
 den gik alligevel dog dig forbi.

(595) JULIA: (*forfærdet*) Du fabler; du har vilde Feberdrømme;
 kom! lad mig støtte dig!

(596) PILATUS: Men hvad er det?
 Jeg ser jo trende Kors; hvis er de andres?
 Aah! det er det fordømte Røverpar,
 som selv ... ja, du slap fra det, Barabbas.
 Du tog dig bedre ud i Folkets Øjne
 end Jesus; ja, javist af tvende Ting,
 et Onde og et Gode, vælger gerne
 man Ondet — Held for dig, o Barabbas.
 Hvad er det, Røveren paa Korset siger —
 Nej, jeg vil ikke høre Jesu Svar.
 (*skriger*) : Jeg vil ej høre det; jeg vil ej høre.
 Sig noget, Julia, og overdøv dog
 den Røst, jeg ej vil høre, ej kan taale
 at høre! Overdøv den, Julia!

¹³⁰*fornam*: Gammeldansk præteritumsform af "at fornemme". [ODS]

¹³¹*de kaster Lod*: Jf. NT: Matt. 27,35.

- (597) JULIA: En Kvinde overdøve Jesu Røst;
nej, Sandheds Stemme overdøves ikke,
er end det gyseligt at høre den.
- (598) PILATUS: Jo, tal, min Julia, min Kærlighed;
thi Kærlighed kan overdøve Sandhed.
- (599) JULIA: Nej, Kærlighed og Sandhed er det samme,
er begge ægte; og de taler sammen
og overdøver ej hinandens Røst.
- (600) PILATUS: O, tal! Bliv ved! Det overvinder Rædslen,
der lurker dybest i min Hjerterod
at høre Kærlighedens blide Stemme
sig blande sødt med Sandheds strenge Røst.
- (601) JULIA: Lad os gaa ind! O, du er syg, min Pontius.
- (602) PILATUS: Ja, sjælesyg som faa.
- (603) JULIA: (*stryger hans Haar*) Men og dit Legem.
- (604) PILATUS: Aah, hvad er Legemets mod Sjælens Syge? —
Sig, husker du, at naar min Tid var omme
som Høvding, vilde her vi nyde sammen
den søde, stille, dybe Hjertefred
og Kærlighed.
- (605) JULIA: Saa talte vi i Aftes.
- (606) PILATUS: Hvor er I svundne Drømme fra i Nat!
Du lyse Haab, hvor er du bleven borte!
Du søde, stille, dybe Hjertefred,
hvor findes du i Sjælens Helvedkvaler,
hos Aanden, der sig vrider, krymper, vaander
i den utolkeligste Dødsensangst?
- (607) JULIA: O! ængst dig ikke mere, elskte Husband!

- (608) PILATUS: Ham har jeg myrdet, ham, den kærligste,
den renest elskende, den sandeste.
(*stirrer vildt*) : Se, hvor han bøjer Hovedet i Kviden!
Og det er mig, der volder denne Kval!
(*Bryder ud i Hulken, Julia græder stille.*) (*Nikodemus kommer gaaende hurtig ind.*)
- (609) NIKODEMUS: O ve, Pilatus, ve! hvad har du gjort!
(*uden at se op:*) Din Vilje!
- (610) NIKODEMUS: (*slynger en Tavle i Gulvet*) Ja, der ligger nu min Vilje,
knust.
- (611) PILATUS: Som min Hjertefred.
- (612) NIKODEMUS: Og som min Frelser,
som alle, alle Menneskenes Haab.
- (613) PILATUS: For sent! For sent!
- (614) NIKODEMUS: Orkanen mødte mig.
Jeg maatte vende om. For sent! For sent!
- (615) PILATUS: Og jeg, som troede, det var din Vilje
at faa ham dræbt. O, havde blot jeg Anet ...
- (616) NIKODEMUS: Jehova! Dræber du din egen Søn
for mig at straffe for en ringe List.
- (617) PILATUS: En List?
- (618) JULIA: Du har med Løgne villet redde
Alsandheds Fyrste?
- (619) NIKODEMUS: Ja, men denne Løgn
var sprunget af mit Hjertes Kærlighed.
- (620) JULIA: Dér løj du atter. Kærlighed og Sandhed
er eet og føder aldrig nogen Løgn.

- (621) NIKODEMUS: Og selv om du har Ret, og jeg har fejlet,
saa for en kortsyn't, menneskelig Fejl
maa Verdens højt attraa'de Guddom dø,
den eneste, som alt paa Jord behøver.
- (622) JULIA: Hvad vilde du med Løgn hos Sandhedsfyrsten?
- (623) NIKODEMUS: Blind var jeg, blind og gal, jeg kunde tro,
at noget Flertal vilde elske Jesus,
at Mængden den nysgerrigt maabende
et Frelserhjertes Varme skulde fatte!
- (624) PILATUS: (*rystes af Hulken*) Og nu, nu hænger han vansmægtende
til Korset paa Forbrydervis fastspigret
i Middagssolens Ubarmhjertighed
og det ved mig, ved mig.
- (625) NIKODEMUS: Nej, min er Skylden,
min og Jehovas, Sig: hvi skulde du
for mig at straffe, myrde ham den bedste,
den helligste, den allerreneste,
den ædleste, som Jorden end har skuet.
Hvi vilde du dog handle saa, Jehova?
Er det Retfærdighed? (*med flammende Øjne*) : Tvi dig, Jehova!
(*med opløftet truende Haand*) : Ve over dig og tvi dig! Ve og tvi!
(*I det samme farer et knitrende Lyn gennem Luften, Solen forsvinder, Bælgmørke,
gyselig Knitren og Dundren, flimrende Lyn, altoverdøvende Torden; til sidst følger
Lynene saa hurtigt, at Scenen næsten oplyses; vældige Hagl.*)
- (626) JULIA: (*med stille, bævende Røst*) Naturen krymper sig ved Mandens Daad
og hulker vildt ved, hvad der er bedrevet.
Kun Mennesket begriber ej det skete.
- (627) PILATUS: (*synker paa Knæ med Rædsel*) I Sandhed, denne var Guds egen Søn.
- 132
- (628) NIKODEMUS: (*ler vildt*) Haha! du slynger dine Lyn fra Himlen;
du vil vel straffe mig for mine Ord?

¹³²I Sandhed, denne var Guds egen Søn: Jf. NT: Matt. 27,54: "Men da officeren og hans folk, der holdt vagt over Jesus, så jordskælvet og det andet, der skete, blev de rædselsslagne og sagde: Sandelig, han var Guds søn." Det vil sige, ligesom på Golgata, hvor jordskælvet efterfølges af bekendelsen, således er det også hos Pilatus. Så stærkt lever han med i begivenheden på Golgata.

Og dog — dog tør jeg haane dig igen,
 du Løgner, som har kaldt dig selv for Retfærd,
 og for at straffe en, en anden dræber.
 Du unaturlige, der grumt har myrdet
 din egen Søn, har myrdet Ærligheds
 og Sandheds store Gud blot for at straffe
 en syndig Fejler for en ringe Løgn.
 Ja, kast du bare dine Lyn fra Himlen!
 jeg trodser dig, du Straffens hadske Guddom.
 Hvad bryder jeg mig vel om dine Lyn,
 om din forfærdelige Dømmetorden
 og dine Himmelvandes vilde Strøm?
 Tror ikke du, at Luen, der fortærer
 min Barm, er vildere end Himlens Lyn,
 den Røst, der raaber i mit Øre: ”Morder!”
 er mere dømmende end Tordnens Brag,
 den Smertens Taare, der fra Øjet falder,
 er tungere end alle Himlens Vande?
 Tror du, du kan mig straffe med et Lyn?
 nej, slyng kun Lynets Flamme i mit Hjerte;
 thi det kan slukke Luen i min Barm,
 og fri mig fra dens gyselige Kvaler.
 Lad Tordnen rulle mere rasende,
 at den kan overdøve Rædslens Stemme,
 der skriger: ”Morderen er mig!”

(629) PILATUS: (*med Rædsel stirrende paa Lynene*) Og mig.
 O, se, hvor Blodet rinder ned fra Himlen
 og nærmer sig og kommer over os!

(630) JULIA: Det er Naturen blot, der græder Blod.

(631) PILATUS: Og jeg, der har hans rene Blod paa Haanden,
 jeg græder Taarer blot.

(632) NIKODEMUS: Hør! Lyt til Tordnen!
 Sig, kan I høre bag dens hule Rallen
 en Skoggerlatter fra en Kæmpes Bryst?
 (*med sammenbidte Tænder*): Haha! Nu sidder han og ler deroppe,
 ler af den Kval og Rædsel, han har voldt.

(*Griber Pilatus' Haand*) : Landshøvding! Se, nu er vi Forbundsfæller;
os begge har han brugt som Legebrikker
til et afskyeligt og djævelsk Mord
paa alt, hvad der var ømt og sandt i Livet,
alt, hvad der gjorde Livet til at leve.
Nu maa vi hjælpes med at hade ham.

(633) JULIA: Vil du, at vi skal mindes Kærligheden
ved Had?

(634) NIKODEMUS: Til ham, der dræbte den, dens Fjende?
det er min Vilje, ja.

(635) JULIA: Men Jesus kaldte
sig Søn af Gud.

(636) NIKODEMUS: Men ej af Gud, der raader;
thi den, der raader, han er Had; og Had
kan aldrig være Kærlighedens Fader.

(637) PILATUS: Hvem er da Kærlighedens Guddom?

(638) NIKODEMUS: Han,
som vi to har til Korssets Rædsler spigret,
som snart er død.

(639) PILATUS: (*knuger Julias og Nikodemus' Haand*) O se, dér hænger han!
(*stirrer vildt*) : O se det fine, hvide, skønne Legem,
der krymper sig i Kval, mens Blodet flyder
i langsom Gysen fra hans Tinding ned,
og Smertens Ve staar præget paa hans Aasyn!
Og dette, det er voldt af mig, af mig.

(640) NIKODEMUS: Nej, del den gyselige Skyld med mig!
Vi to har øvet Daaden — ved Jehova.
Ve over ham!

(641) PILATUS: O se, hvor Læben dirrer,
mens Panden farves af hans Tornekrans!

- (642) JULIA: Min Pontius, din vilde Drømmeevne
har taget Magten fra dig.
- (643) PILATUS: Se, han lukker
det trætte Øjelaag for det forpinte,
tilslørte Blik!
- (644) JULIA: O følg mig til dit Leje!
Forstand og Liv du sætter jo paa Spil.
- (645) PILATUS: Ja, Livet, Livet har jeg sat paa Spil
og tabt det, Livet for den ganske Verden.
Forstanden har jeg holdt, den vandt sin Sejr,
den var min allerværste Sammensvorne,
den gjorde mig til Morder; bort med den!
thi er den hos mig, nager Rædslen mig.
- (646) JULIA: Men Pontius, dit eget Liv?
- (647) PILATUS: Er spildt.
Hvi skal jeg længer bære paa den Byrde,
som Livet vorder mig fra denne Dag.
- (648) JULIA: Men saa for min Skyld?
- (649) PILATUS: Maa jeg heller dø.
Skal du, der er saa ædel, ren i Hjertet,
bestandig bindes til en Morders Haand,
der brænder af en skyldfris rene Blod?
- (650) JULIA: O Pontius!
(*De græder begge stille.*)
- (651) NIKODEMUS: Du glemmer Lynet, Gud.
Naturligt! Du er kendt med Martren, Hævner.
- (652) PILATUS: (*atter stirrende frem for sig*) Se, endnu sitrer Livet om hans Mund.
- (653) AHASVERUS: (*kommer løbende ind i Kappe, men uden Hat; Stok i Haanden; han løber i det følgende ustandligt frem og tilbage*) Hil være dig, min store Forbunds-
fælle!

(*ler til Pilatus*) : Saa har vi begge naaet Maalet, som
jeg stræbte efter uden Ophør, nemlig:
at naa Berømmelsens bestraalte Tinde,
et uforglemmeligt og evigt Navn,
der lyder ned igennem Tiderne
og Slægterne til Verdens sidste Time.
Saa er det naaet da, det søde Maal;
den Daad, som vi i Dag har faaet øvet,
den, ved jeg vist, vil aldrig gaa i Glemme,
og vore Navne knyttes fast til den.
Det er et stolt og herligt Øjeblik,
som Skæbnen ... Hvad? Du græder som en Kælling
i Stedet for at straalet af Triumf.
(*Ingen svarer:*) Og dog det Ry — aah pyt — det er et Ry!
Den, der kom først, han sejred, Nikodemus,
det sagde du, og derfor sejred jeg.
Men denne Sejr — aah pyt — det er en Sejr.
Og aldrig har jeg set ... (*han synes at gribes af Rædsel.*) O sig mig — set?
Har og han set paa jer? Mig har han set paa?
O sig, Pilatus, har han set paa dig?
Mig har han set paa? Har han set paa dig?
Jeg stillede mig op foran mit Hus,
just da han kom med Korset paa sin Ryg.
Udmattet sank han sammen paa min Bænk;
da spyttede jeg paa ham, spotted ham
og slog ham med min Læst¹³³. Saa saa han paa mig,
saa saa han paa mig; hører I, han saa!
og dette Blik — o! har han set paa jer?
mig har han set paa! Har han set paa jer?
Aah! dette Blik, det kommer efter mig!
det kommer dér — og dér — og dér — og dér —
og allevegne baade hist og her;
det jager mig, det under ej mig Ro.
For han har set — set paa mig — med sit Blik.
Nej vist, vist skal jeg ingen Sinde dø.
Det var jo det, hvortil mig Skæbnen skabte,
at leve evigt, aldrig gaa til Grunde.
Nu har han set — det Blik — det jager mig,

¹³³Læst: Kommer af det oldnordiske ord "leistr" (fod) og betegner en fodformet træform, hvorover læderfodtøj skæres og sys. Ordet bruges dog også i overført betydning (fx hos Holberg) som udtryk for en skomagers virksomhed eller gerning: "Skomager, bliv ved din læst". [ODS]

det jager mig til Livets, Verdens Ende.
 Det Blik — men hvis — men hvis nu Livet, hvis
 nu Verden ikke kender nogen Ende,
 saa jager det mig altsaa uden Ende
 til evig Tid — det Blik — dengang han saa ...

(654) PILATUS: O se, nu bøjer han sit rene Aasyn.
 Snart er mit Værk fuldbyrdet.

(655) NIKODEMUS: Mit og dit.

(656) AHASVERUS: Nej, jeg vil ogsaa være i jert Selskab,
 jeg har dog Hovedæren for det hele,
 det var dog mig ...

(657) NIKODEMUS: Fuldend dit Værk, Jehova!
 du, hvem hans Sandhedslæbe kaldte Fader,
 men hvem den aldrig kalder saadan mer,
 fordi han i sin Rædselsdød erkender
 din løgneriske, svigefulde Færd,
 fordi hans Sjæl kan aldrig finde hjemme
 nær din for strenge Retfærds-HævnerHaand.

(658) PILATUS: O til en Krampetrækning griber ham!
 Hans sidste Ord — o lyt: ”I dine Hænder,
 min Fader, nu befaler jeg min Aand.¹³⁴”
 Nu er det endt; nu er min Daad fuldbragt.

(659) NIKODEMUS: (*styrter til Jorden*) Hvorlunde? Saadan lød hans sidste Ord?

(660) PILATUS: Og nu den allersidste lille Trækning,
 det sidste Kærligheds og Sandheds Blik.
 (*Synker i Julias Arme*) : Det sidste Blik.

(661) AHASVERUS: (*skriger*) Jaja, det sidste Blik.
 Dér kommer det, det styrter efter mig!
 han ser, han ser, det sidste Blik, det Blik!
 O, jeg maa flygte bort. Det naar mig ellers;

¹³⁴I dine Hænder, min Fader, nu befaler jeg min Aand: Jf. NT: Luk. 23,46.

fly maa jeg som et jaget Dyr i Skoven;
 dér kommer det! dér er det! aah! det Blik!
 (*Styrter højt skrigende ud*) : Afsted! han ser! det Blik, det Blik, det Blik!

(662) NIKODEMUS: Mit Frelsens Haab er slukk't; jeg er fortabt;
 forbandet Faderen og myrdet Sønnen!
 hvad Skæbne var saa frygtelig som min?

(663) PILATUS: Nu er det ude.

(664) JULIA: Nu er Livet dræbt.
 Og Kærligheden knust og Sandhed lammet.

(665) NIKODEMUS: Jehova! End engang Barmhjertighed!
 O tag mit Liv, da Livets Gud er borte!
 (*Han løfter Hovedet og ser en hvid Skikkelse, der kommer frem under et drønende Tordenbrag.*) De døde rejser sig fra deres Grave.
 Naturligvis! kan Livet vorde Død,
 kan vel de Døde atter vorde Liv.
 Jeg kender dig igen, Johannes Døber,
 der kunde tordne Rædsel over Folket;
 mig kan du ikke tordne Rædsel i;
 thi her er ikke Plads til mere Rædsel;
 men kommer hid du for at bringe Døden
 til mig fra Dødens Land, velkommen da!

(666) JOHANNES DØBEREN:

Sig, hvi en fortvivlet Taare
 væder eders blege Kinder
 trøstesløs og saa forsagt?

hvorfor græder I som Kvinder,
 der om deres Sønners Baare
 sammen er af Døden bragt?

hvorfor raser du som Daare
 mod den Skaber, som du finder
 (*til Nikodemus*) : har i alt sin Vælde lagt?

Uforstand jert Øje blinder,
saa I fatte kan saa saare
ringe Jesu Værk og Agt,

I, som har de lyse Minder
om en Konge, der ad Aare
straale vil i hellig Pragt,

I, som ved, at I saa saare
stole kan, mens Sekler svinder,
paa de Ord, som han har sagt:

”Kærlighedens Strømme rinder
gennem hver en Sandheds Aare
i hver ægte Livsens Akt;

og i Salighedens Vaare
^astaar paa Evighedens Tinder
Engles Tusindtal paa Vagt;

---

^aVaare: Formentlig lig med ”vaar”. Rimet på ”Aare”, ”haade”, ”bedaare”, leder Munk til at skrive ”Vaare”. [ODS]

de vil løse jer fra haarde,
tunge Lænker, der jer binder
til Fordømmelsernes Pagt,

hjælpe, saa I overvinder
alt, hvad der vil sødt bedaare,
mens det Ondskab har i Agt,

og fra Dybets Slangegaarde
op, hvor Naadesolen skinner,
under Jubeltoners Takt

løfte fra den tyste Baare
Sjælen, som de uden Hinder
frier fra Syndens tunge Fragt,

og iføre, mens dem blinder
 sødt Lyksalighedens Taare,
 lutret^a, evig Lykkes Dragt;

---

^a*lutret*: Kommer af det middelnedertyske "lutteren" og betyder "at rense". Her i overført betydning om tænkemåde, livsanskuelse, hvor ordet betyder "at forædle". [ODS]

thi enhver, der Jesus kaare
 vil til Konge, ved, han vinder
 saligt Liv i evig Magt.

Han har banet Dødens haarde
 Sti, saa let I Vejen finder,
 og nu er hans Værk fuldbragt."

(*Forsvinder, Solen bryder igennem, og straalende Lys kastes ud over alt.*)

(667) JULIA: (*med et Suk*) Han er forsvundet.

(668) NIKODEMUS: (*fortvivlet*) Jeg forstod ham ikke.

(669) PILATUS: (*knuger deres Hænder med et forklaret Smil*) Men jeg forstod ham. Julia! Nikodemus!

Vi er ej Mordere. Der er en Forskel
 paa os og Ahasverus. Rigtignok
 har ondt vi øvet, ja, det syndigste,
 der nogensinde er paa Jorden øvet.
 Men Ahasverus voldte det af Vilje,
 og vi af Mangel kun paa Evne til
 at virke, hvad vi vilde. Altsaa er det
 paa Viljen, at den store Mester ser,
 og mild og kærlig og forstaaende
 tilgiver han den svage Evnes Svigten.
 Vi er ej Mordere. Fuldbyrdet har vi
 den højes Vilje blot. Hans Rige var ej
 af denne Verden.¹³⁵ Nu er bort han gaaet
 fra denne Verden. O, I maa forstaa det,
 at Kongen nu er gaaet til sit Rige,
 og vi har hjulpet ham med Rejsen did;
 og paa sin Trone sidder han og venter
 paa sine Venner, og som Undersaatter

---

¹³⁵*Hans Rige var ej af denne Verden: Jf. NT: Joh. 18,36.*

vi kommer til ham, naar vi denne Verden
forlader, og med Kærlighed og Sandhed
til Konge skal vi leve i hans Rige,
ja, leve evigt i Lyksalighed.

(*Julia kaster sig bevæget til hans Bryst. Nikodemus folder sine Hænder med stille Fryd i sit Aasyn.*)

(670) KAIPHAS: (*bleg og aandeløs ind*) Vi kom i Hu, at hin Forfører sagde
end, mens han levede: ”Tre Dage efter
oprejses jeg.” Befal nu, Graven skal
bevogtes sikkert til den tredie Dag,
at ikke hans Disciple skal ham stjæle
og sige: ”Han er oprejst.” Hvorved saa
det sidste bliver værre end det første.

(671) PILATUS: (*med et fredfyldt Smil*) Tag kun en Vagt, saa stor som selv I vil!
Bevogt den sikkert, som I selv bedst ved!
¹³⁶ (*Kaiphass vil gaa, men Pilatus lægger sin Haand paa hans Skulder:*) Se Kaiphass!
Endt er den store Kamp
imellem os, som vi har stridt i Dag.
Du kæmper bravt, men jeg har vundet Sejren.
Den store Sejr!

(672) KAIPHAS: (*ængstelig*) Hvordan? — — Jeg fatter ikke?

(*TÆPPE!*)

5. Akt: IV. Akt oprindelig slutning

Indskrevet efter den manuskriptside, som findes i Kaj Munk Forskningscentrets arkiv,
her gengivet i værkinformationer. KMF-nr. 28.05.05

(673) JULIA: (*med et Suk*) Han er forsvundet.

(674) NICODEMUS: (*fortvivlet*) Jeg forstod ham ikke.

(675) PILATUS: (*knuger deres Hænder med et straalende Lykkesmil*) Men jeg forstod
ham. Nikodemus! Julia!
Vi er ej Mordere. Fuldbyrdet har vi
den højes Vilje blot. ”Hans Rige var ej

¹³⁶Tag kun en Vagt, saa stor som selv I vil! Bevogt den sikkert, som I selv bedst ved!: Jf. NT: Matt. 27,62-65.

af denne Verden.” Nu er bort han gaaet
 fra denne Verden. Se, det er det hele,
 at Kongen nu er gaaet til sit Rige,
 og vi har hjulpet ham paa Rejsen blot.
 Nu sidder han og venter i sit Rige
 paa sine Venner, og som Undersaatter
 vi kommer til ham, naar vi denne Verden
 forlader; og med Kærlighed og Sandhed
 til Konge skal vi leve i hans Rige, ved hans Side
 ja, leve evigt i Lyksalighed.

(Julia kaster sig højt jublende til hans Bryst. Nikodemus folder sine Hænder med stille Fred i sit Ansigt)

(676) KAIPHAS: *(bleg og aandeløs ind)* Vi kom i Hu, at hin Forfører sagde
 end, mens han levede: ”Tre Dage efter
 oprejses jeg.” Befal nu, Graven skal
 bevogtes sikkert til den tredje Dag,
 at ikke hans Disciple skal ham stjæle
 og sige: ”Han er oprejst.” Hvorved saa
 det sidste bliver værre end det første.

(677) PILATUS: *(med et fredfyldt Smil)* Tag kun en Vagt, saa stor stor som selv I vil,
 bevogt den sikkert, som I selv bedst ved!
(Kaiphas vil gaa, men Pilatus lægger sin haand paa hans Skulder) Se, Kaiphas!
 Den store Kamp er endt
 imellem os, som vi har stridt i Dag.
 Du kæmper bravt; men jeg har vundet Sejren!
 Den store Sejr!

(678) KAIPHAS: *(ængstelig)* Hvordan? — — Jeg fatter ikke?
(Da Pilatus intet svarer, gaar han hovedrystende ud. Nikodemus staar med sagte bævende Læber og foldede Hænder og stirrer ud mod Solen. Julia klynger sig med et trygt Blik til Pilatus. Pilatus knuger hende til sig, mens han med et drømmende, lykkeligt Smil ser ud mod Lyset.)

(Tæppe!)